АВАНГАРД

РІК XX СІЧЕНЬ — БЕРЕЗЕНЬ 1966 Ч.: 1 (81)

АВАНҐАРД VANGUARD

журнал для молоді.
Офіційний пресовий орган
Центральної Управи
Спілки Української Молоді.
Виходить що три місяці.

Official Press Organ of
the Central Committee,
the Ukrainian Youth Association
(in exile).
quarterly

Редакційна Колегія: мґр ГАНОВСЬКИЙ Євген. ДЕРЕМЕНДА Ярослав, мґр КОВАЛЬ Омелян, д-р КІС Теофіль, д-р КУШНІР Михайло, ЛЕНИК Володимир (головний редактор), мґр МИКУЛА Володимир, інж. ОЛЕСЬКІВ Василь, мґр ОЩИПКО Григорій, д-р СТЕБЕЛЬСЬКИЙ Богдан.

Редакційне листування і матеріяли надсилати на адресу:
»Авангард«, 8 München 2, Dachauerstr. 9/II. Tel. 555316

Адреса Адміністрації: "Avantgarde", 72 Bld. Charlemagne, Bruxelles IV., Belgique.

АДРЕСИ ЦЕНТРАЛЬНОЇ І КРАЄВИХ УПРАВ СПІЛКИ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ

та представників »Авангарду«:

Union de la Jeunesse Ukrainienne
(Центр. і Краєва Управи)
72, Bld. Charlemagne,
Bruxelles IV., Belgique.

Ukrainian American Youth
Association, Inc.,
P.O. Box 211, Cooper Station,
New York 3, N.Y., U.S.A.

Ukrainian Youth Association
83 Christie Street,
Toronto 4, Ont., Canada.

Ukrainian Youth Association
The Old Cliff House,
Weston-on-Trent,
Derby's, Great Britain.

Mr. J. Kutny
26, Indwe Street,
Tottenham, Vic.,
Australia.

Ukrainischer Jugendverein
Zeppelin Str. 67,
München 8,
Germany.

Sr. Bohdan Kowal
Prado del Este, Calle Oriente, 34,
Q-ta "Veselka".
Venezuela.

Sr. Oleh Szymanskyj
Caixa Postal 9007,
Sao Paulo, Brasil.

Union de la Jeunesse
Ukrainienne,
15, rue Guy Moquet,
Paris 17e, France.

"Prosvita" (SUM)
c. Soler 5039
Buenos Aires, Argentina.

На обкладинці: наймолодші сумівки в Сиракюзах (ЗДА)

UKRAINIAN CULTURAL CENTER

АВАНҐАРД

ЖУРНАЛ ДЛЯ МОЛОДІ

(Наука, знання, література, суспільно-політична думна)

ІЗ ЗМІСТУ

Стор.

Початкова частина (вступ і привіти) резолюцій і постанов, ухвалених VIII Світовим Конґресом СУМ 2

Гр. Васькович: День державности і соборности 3

»Вічний дух, що рве до бою...« 7

Історія однієї присяги 12

М. Гавришко: Український Вільний Університет 14

О. Коваль: В широкій сумівській сім'ї . . 16

Восьмий Світовий Конґрес СУМ 24

О. д-р А. Михальський: Кілька думок під застанову 31

З літературної скарбниці 35

З творчости закованих на Батьківщині земляків 43

Історія в документах 45

Микола Гоголь — син України 46

З життя СУМ 47

І. Волинська: Дещо зі спорту 54

Що читати 62

Цікаве звідусіль . . 64

Рік XX **Ч.: 1 (81)**

1966

ПОЧАТКОВА ЧАСТИНА (ВСТУП І ПРИВІТИ) РЕЗОЛЮЦІЙ І ПОСТАНОВ, УХВАЛЕНИХ VIII СВІТОВИМ КОНҐРЕСОМ СУМ

І. Вступ

Ми, учасники VIII-го Світового Конґресу Спілки Української Молоді, хилимо наші голови перед світлим і вічним маєстатом жертви всіх поляглих і замучених Героїв Воюючої України за найвищі Божі, українські і вселюдські ідеали в змагу з одвічним ворогом Бога й України — Москвою.

ІІ. Привіти

VIII-ий Світовий Конґрес Спілки Української Молоді вітає Ієрархів і Духовенство Українських Церков та радіє найменуванням Митрополита Кир Йосифа Сліпого Кардиналом і Верховним Архиєпископом Української Католицької Церкви.

— Героїчну й незламну українську націю, в її боротьбі з московським окупантом, та її ідейно-політичного речника, ОУН, на Рідних Землях.

— Провід ЗЧ ОУН і всі Формації Українського Визвольного Фронту.

— Центральний Комітет АБН і приналежні до нього політичні сили.

— Крайові Управи, Осередки, все сумівське Членство і Юнацтво.

— Українські суспільно-громадські, політичні, наукові, молодечі, комбатантські, жіночі, студентські організації, товариства й установи, які підтримують українську визвольну боротьбу.

— Українську молодь на Рідних Землях, яка вперто протиставиться ворогові, і у важких умовах змагається за збереження і розвиток української культури, української мови, та відстоює права нашого народу бути господарем на власній землі. Зокрема вітаємо й підтримуємо ідейну молодь, яка всіми доступними їй засобами протиставиться намаганням комуністичної партії отруювати молоді українські душі безбожницьким матеріялізмом і марксизмом, та яка намагається зберігати християнські і національні традиції та ідеали.

— Почесного члена СУМ проф. Григорія Ващенка.

З історичного календаря

ДЕНЬ ДЕРЖАВНОСТИ І СОБОРНОСТИ

Д-р Гр. Васькович

заступник голови Центральної Виховної Ради

22-го січня 1918 року проголосила в Києві Українська Центральна Рада IV-им Універсалом Українську Народню Республіку, 22-го січня 1919 року на тій же Софійській площі прочитано урочисто державний акт про злуку Української Народньої Республіки зі Західньою Українською Народиньою Республікою.

Український нарід відмічає рік-річно Свято Державности 22-го січня, як найсвітлішу подію своєї історії. Проголошення Української Народньої Республіки незалежною, суверенною державою піднесено українську націю до висоти державних націй світу. З того часу Україна вступила на новий шлях праці для всебічного свого захисту й розвитку. Національна свідомість народу з кожним роком зростає і дає силу новим поколінням безперервно змагатися за здійснення проголошених тоді ідей.

Акт державности 22-го січня 1918 року має для цілого українського народу своє глибоке значення в кількох різних площинах:

- він є важливим, як історична подія вікового значення, зроджена природним розвитком в час революції в Україні 1917 року;
- він є важливим також, як політичний акт внутрішньо-українського і міжнародньо-правного значення, що формально започаткував новий державно-правний уклад на сході Европи;
- крім того, акт державности має своє велике значення з уваги на рішуче підкреслення принципу національної свободи українського народу в противагу панівним тоді клясовим теоріям.

Розглядаючи акт державности, як історичну подію, мусимо визнати деякі характеристичні риси того акту, що надають йому непроминального значення.

Перше, найбільш суттєве формально-правне значення IV Універсалу полягає в тому, що він був проголошений з волі народу. Українська Центральна Рада з проф. Михайлом Грушевським у проводі, яка ухвалила і проголосила незалежність України, була вибрана в квітні 1917 року Українським Національним Конґресом і доповнена Всеукраїнськими Військовим, Селянським і Робітничим З'їздами, в яких брали участь численні делеґати з цілої України.

Друге суттєве історичне значення випливає з самого тексту IV Універсалу, який звучить:

»Український Народе! Твоєю силою, волею, словом утворилася на українській землі свобідна Українська Народня Республіка. Від нині Українська Народня Республіка стає самостійною, від нікого незалежною, вільною, суверенною Державою Українського Народу.

Ці слова, що так чітко визначали незалежність України, були оформлені по затяжній боротьбі творців IV Універсалу з московськими урядами. Вони (слова), щоправда, не були сказані на початку революції, лише в самому її розпалі, але тим більше свідчать про найвищий вияв політичної зрілости, яка природно, хоч і приспішеним революційним способом, завершилася в ході революції, не зважаючи на довговікове поневолення народу.

Акт державности має ще й третє суто історичне значення. Він творить в історії України межу між тим, що було до його появи, і тим, що слідувало опісля. З днем проголошення незалежности український нарід став іншим, ніж був перед тим. Він уже має перед собою визначену мету. З того часу ніхто не може ставити запиту: за що ведемо боротьбу, лише кожний з нас має шукати шляхів і способів, як треба боротися за визволення Батьківщини. І в тому, власне, глибокий сенс і велике історичне значення проголошеного акту, яким політично завершено революційні змагання. З тим актом державности рахуються також до сьогоднішнього дня чужі народи й завдяки йому признають українському народові право на незалежне життя. Згадаймо хоча б Конґрес ЗДА, який щороку вшановує свято української державности.

Беручи тепер до уваги, у свою чергу, суто політичне значення світлої події проголошення незалежности України, треба ствердити особливо велику напругу дії і незвичайно швидкий розвиток політичної думки, що мав місце від вибуху революції до проголошення незалежности.

Політична думка,яка органічно розвивалася у час революційних подій, дійшла протягом не цілого року від мінімальних вимог автономії — до своїх вершин повної незалежности, змінюючи повністю у своїх наслідках вигляд Східньої Европи.

Тодішня політика Центральної Ради мала особливий характер. Спочатку вона була виразно унапрямлена на мирне поладнання українського питання в середині російської держави. За головну мету змагань висунуто автономію України. І хоч нам тепер такий мінімалізм може здаватися дивним, на той час був самозрозумілим. Причин до того було кілька. Дві найважливіші з них — це наявність на території України залог імперського війська під командою ворожих російських генералів, які були б зразу виступили проти самостійницьких дій України і назагал слаба національно-політична свідомість українського народу й недостатньо зорганізовані свідомі націоналістичні, самостійницькі кола громадянства, які через свою кволість не могли мати впливу на політику.

Іншою причиною політичного мінімалізму була соціялістична ідеологія, що її визнавали всі керівні партії. Політикою України керували тоді три соціялістичні партії: соціялісти-федералісти, очолені проф. Єфремовим, соціялісти-революціонери з Ковалевським і проф. Грушевським у проводі, та соціялісти-демократи, репрезентовані Винниченком і Петлюрою. Всі вони виховані під впливом Драгоманова, який у своїх творах виразно виступав проти українського сепаратизму, бо не вірив, щоб була потреба відділювати Україну від Росії. Згубні ідеї Драгоманова були дуже поширені в той час в Україні.

Центральна Рада приступила до праці з наміром домогтися від тимчасового російського уряду леґальної автономії для України. З тією метою вислано в травні 1917 року до Москви 10-тичленну делеґацію з Винниченком, Єфремовим і Ковалевським у проводі. Ця делеґація повернулася в Україну з нічим, бо Москва не хотіла навіть говорити про автономію. Внаслідок неуспіху цієї делеґації, Центральна Рада видала свій перший Універсал і проголосила самочинно, без згоди Москви, право на автономію. В тому Універсалі сказано: »Хай буде Україна вільною« і аж тоді . . . невіддільною . . . Далі сказано, що »ніхто краще від нас не може знати, чого нам треба.« Разом з проголошенням Універсалу, вирішено творити

український уряд у Києві. Цей рішучий крок змусив тимчасовий московський уряд рахуватися з українською проблемою. До Києва приїхали члени московського уряду Керенський, Терещенко, Церетеллі і Некрасов на переговори з Центральною Радою. В переговорах московська делеґація погодилася на вимоги Центральної Ради й таким чином досягнено порозуміння. Україні призначено леґальну автономію, визнано Центральну Раду й Генеральний Секретаріят і дано згоду націоналізувати військо. Це був виликий успіх української політики, зокрема проф. Грушевського, що зважився зробити рішучий крок проти політики Москви.

Черговим кроком українського уряду до усамостійнення був його третій Універсал, виданий зразу після большевицького перевороту в Москві. Цим третім Універсалом проголошено Українську Народню Республіку, щоправда, декляративно, ще в федерації з Росією, але вже з визначенням території України, проголошенням земельної реформи і заповідженням скликання установчих зборів.

Та найбільшим чином, що його в політичному розумінні перевела Центральна Рада, це було рішуче відкинення большевицького ультиматуму з грудня 1917 року, й місяць пізніше, проголошення Української Народньої Республіки самостійною, ні від кого незалежною державою. З того часу розпочалася збройна боротьба України з Росією, боротьба за життя української нації. Вона проходила на фронтах, ведена реґулярними арміями, далі в повстансько-партизанській війні й також у підпільних акціях. Ця боротьба триває вже 48 років і триватиме аж до повного визволення України від московського поневолення.

Окремою політичною акцією тодішнього київського уряду є його переговори про мир з центральними державами. Для України такі переговори були конечними. Поза практичними цілями осягнення мілітарної допомоги для боротьби проти большевиків, ці переговори мали ще й інше значення. Українська делеґація мала домагатися у переговорах прилучення до Східньої України Галичини, Буковини, Закарпаття, Холмщини й Підляшшя, а на випадок, якщо б цього не вдалося осягнути, то залишалася остаточна вимога до центральних держав — погодитися на створення з тих земель коронного краю. Переговори

(Далі на стор. 55)

»ВІЧНИЙ ДУХ, ЩО РВЕ ДО БОЮ«

В цьому році минає 110 років від народження та 50 років від смерти українського письменника, поета, громадського й політичного діяча **Івана Франка.** Український нарід на Батьківщині й на чужині вшановує пам'ять цього великого сина української нації з особливою повагою і урочистістю. Також сумівська молодь клонить голови перед його постаттю і для вшанування його пам'яти буде влаштовувати численні імпрези — святочні сходини, концерти, доповіді тощо. Але найкращим вшануванням буде пізнання його, вивчення його життєвого шляху ,прочитання його творів.

Хто ж був Іван Франко?

Він народився в селі Нагуєвичах, Дрогобицького повіту (південно-західні українські землі), 15-го серпня 1856 року. Його батько був селянином і ковалем. Крім Івана, в родині ще було три сини й одна дочка. На шостому році життя віддав батько Івана Франка до сільської школи у Ясениці Сільній, де він жив у Павла Кульчицького, письменної людини, що радо помагав Івасеві в науці. У цій школі пробув Франко два роки, де вивчив рідну мову, а також дещо польську й німецьку. Після цього, він перейшов до школи отців Василіян у Дрогобичі, де скоро виявив себе найкращим учнем. У час перебування в школі отців Василіян, помер його батько, а мати вийшла вдруге заміж. Життєві труднощі, що Франко, як сільський хлопець, мав у міській школі, ще збільшилися. Але малий Івась не втрачав завзяття й охоти до науки. Навіть смерть матері, що заскочила його, коли він був у шостій клясі гімназії, не здержала його від успішного закінчення середньої школи та вступу на філософський факультет Львівського Університету.

Вже в нижчих клясах гімназії Іван Франко починає захоплюватися народньою творчістю і збирає народні

пісні, а далі під їх впливом починає писати власні вірші та оповідання. Кінчаючи гімназію, він уже мав кілька грубих зошитів своїх творів — оригінальних та перекладів з чужих мов. Його перший твір видрукований рік перед закінченням гімназії у львівському журналі »Друг«, в якому він пізніше, як студент, містив цілий ряд віршів та оповідань. Ці твори писав він живою народньою мовою, але редакція »Друг«-а, що пропагувала москвофільські погляди, переробляла їх на так зване язичіє — мертву мову, яка була мішаниною церковно-слов'янської, української, польської і московської мов.

Контакти з тогочасними революціонерами привели в 1877 році до першого арештування Івана Франка та засуду на декілька тижнів тюрми. Всього просидів він тоді 9 місяців. Після звільнення, був наражений на бойкот з боку керівників українських товариств »Просвіта« та »Бесіда«, який ще більше примусив Франка перебувати в колах переслідуваних соціялістичних діячів (також польських), що спричинює його чергову мандрівку по в'язницях тодішньої Галичини, яка знаходилася під окупацією Австро-Угорщини.

Університетські студії продовжував Іван Франко на протязі 17-ти років і щойно в 1894 році осягнув у Віденському Університеті ступінь доктора за наукову працю »Іван Вишенський«. В той час він був уже визначним журналістом, письменником і науковцем, редактором різних часописів, співробітником численних журналів, автором цінних літературних праць. У 1895 році габілітувався Франко у Львівському Університеті на доцента, але австрійське Міністерство Освіти не затвердило габілітації, бо »Франко мав політичну минувшину«.

В міжчасі подорожував Франко багато по Галичині, а також закордон та до Києва. У 1886 році, під час перебування в Києві, одружився там з Ольгою Хоружинською.

У перших роках своєї журналістичної і письменницької діяльности публікує Іван Франко свої твори переважно в соціялістичних українських і польких періодиках. Пізніше співпрацює також з народовецькою національною пресою, а на переломі століть (від 1895 р.) стає, майже виключно, співробітником видань Наукового Товариства ім. Шевченка й видає свої твори в українсько-руській Видавничій Спілці. У 1899 році він виступає з радикальної партії і стає співтворцем нової політичної групи —

Української Національної Демократичної Партії та за деякий час відсувається від активної політично-партійної діяльности і присвячується лише літературній та науковій праці.

Український нарід почав розуміти й цінити Івана Франка ще під кінець XIX ст. У 1898 році йому влаштували 25-літній ювілей літературної діяльности, на якому промовляли Володимир Гнатюк, Михайло Грушевський, посол Степан Новаківський та інші. Сам Франко виступив на тому святі з таким скромним словом:

Першим моїм слевом нехай буде подяка всім тим, що устроїли отсе нинішнє свято. Поперед усього подяка молодіжі, що не щадила на се трудів і заходів; подяка всім тим, що явилися тут нині: подяка товаришам праці і переконань: щира подяка бесідникам, що промовляли з сего місця. Подяка вкінці й моїм противникам. За двайцять пять літ моєї праці доля ніколи не ску-

пила мені їх; вони підготовили мене наперед, не дали мені застоюватись на однім місці. Я розумію дуже добре вагу боротьби в розвою і вдячний своїм противникам і щиро поважаю тих, що борються зо мною чесним оружжєм.

Коли скину оком по нинішнім зборі, то запитую себе: задля чого зібралася тут така велика і світла громада? Думаю, що не для моєї особи. Я не вважаю себе ані таким великим талантом, ані жадним героєм, ані таким взірцевим характером, щоб моя особа могла загріти всіх до себе. Двайцять і пять літ я був тим пекарем, що пече хліб для щоденного вжитку. Я завсіди стояв на тім, що наш народній розвій має бути міцною стіною. Муруючи стіну, муляр кладе в неї не самі тільки ґранатові квадри, але як випаде, то і трусок і обломки і додає до них цементу. Так само і в тім, що я зробив за ті літа, може й знайдеться деякий твердший камінь, але певно найбільше буде того трушку і цементу, котрим я заповнював люки і шпари. В кожні часі я дбав про те, щоб відповісти потребам хвилі і заспокоїти злобу дня. Я ніколи не хотів ставити на котурни ані щадити себе; я ніколи не вважав свойого противника занадто малим: я виходив на всяку арену, коли боротьба була потрібна для прояснення справи. Я знаю, що з моїх творів дуже мало перейде до памяти будущих, але мені се байдуже; я дбаю попереду усего про теперішніх, сучасних людей.

Яко син селянина, вигодуваний твердим мужицьким хлібом, я почував себе до обовязку віддати працю свого життя тому простому народови. Вихований у твердій школі я відмалку засвоїв собі дві заповіді. Перша, то була власне почуттє того обовязку, а друга, то потреба ненастанної праці. Я бачив відмалечку, що нашому селянинови ніщо не приходить без важкої праці; пізніше я пізнав, що й нам усім яко нації ніщо не прийде задармо, що нам з чужого ні від кого ніякої ласки не надіятися. Тілько те, що здобудемо своєю працею, то буде справді наше надбанне; і тілько те, що з чужого культурного добра присвоїмо собі також власною працею, стане нашим добром. От тимто я старався присвоювати нашому народови культурні здобутки инших народів і знайомити инших з його життєм.

Головну вагу клав я завсіди на здобуваннє загальнолюдських прав, бо знав, що народ, здобуваючи собі загальнолюдські права, тим самим здобуває собі й національні права. І сам я в усій своїй діяльности бажав бути не псетом не вченим, не публіцистом, а поперед усего ч о л о в і к о м. Мені закидували, що я розстрілюю свою діяльність, перескакую від одного заняття до иншого. Се було власне впливом мойого бажання — бути чоловіком, освіченим чоловіком, не лишатися чужим у жаднім такім питанню, що складається на зміст людського життя. А пізнавши що небудь, я бажав і всіх сил доклав довести й инших до того, щоб зацікавилися тим і розуміли се. Дехто звиняв мене тим, що важкі обставини життя, конечність заробітку спонукувала мене кидатися на ріжні поля. Але мені здається, що тут більше причинилася моя вдача, те, горяче бажанне — обняти цілий круг людських інтересів. Може бути, що сей брак концентрації зашкодив мені яко письменникови, але у нас довго ще будуть по-

трібні такі, як я, щоб розбуджували інтерес до духового життя і громадили матеріял, обтесаний бодай з грубшого. Фундаменти все так будуються; а тільки на таких фундаментах, на таких стінах може з часом здвигнутися пишне, сміле склепіннє.

Так отже не для мене се нинішнє свято. Я чую, що я не заслужив на него. Але воно наповняє мене радістю як симптом, як знак того, що в широких кругах нашої громади займається або й сильно вже горить те саме бажаннє освіти, свободи і широкого індивідуального та громадського розвою, бажаннє, котрого виразом є мої писання. Вийшовши з самого дна нашого народа, я старався однакою любовю обняти всі його верстви, а нинішнє свято є для мене знаком, що у нас будиться, а декуди вже й ярко палає бажаннє солідарности з нашим найменшим братом. Тілько ненависна, жива стичність з людьми може охоронити наше письменство від манівців; тілько солідарність з тим нашим бідним, сірим, але конкретним братом охоронить нас від абстракцій і доктринерства, поведе наш національний розвій простою, вірною дорогою.

Ще раз дякую Шановній Громаді за нинішній вечір. Здається, не потребую обіцювати, що й надалі я не зійду з тої дороги, якою йшов досі. Така вже моя натура, що праці своєї не покину ніколи; се не жадне геройство, а просто елементарна сила веде мене сею дорогою, сила моєї хлопської крови.

Певна річ, що у моїй діяльности було чимало помилок, — але хто ж, роблячи якесь діло, не помилився? Та нині я можу дивитися на ті помилки спокійно, бо знаю, що або мені самому або иншим вони служили осторогою і наукою. А щодо себе самого я завсіди держався тої думки: нехай пропаде моє імя, але нехай росте і розвивається руський народ!

Особливої пошани дочекався Іван Франко також і від нашого наукового світу. Він не тільки був визначним співробітником НТШ, але й інших установ. У 1906 році Харківський Університет надав йому титул доктора honoris causa.

Два роки пізніше він тяжко захворів і хоч життя його вдалося врятувати, але вже до своєї смерти не міг працювати з такою силою, як раніше. Він писав у ті останні роки дуже багато, перекладав, видавав старе, але його творча сила не відповідала творчим намірам. 28-го травня 1916 року, два роки після широкого відзначення українським громадянством його сороклітнього письменницького ювілею, Іван Франко помер.

Літературна спадщина Івана Франка велика. Саме перерахування назв його творів потребує багато сторінок друку: збірки поезій, »Баляди і розкази«, »З вершин і низин«; повісті: Захар Беркут«, »Боа Констріктор«; переклади різних чужих авторів, клясиків світової літерату-

ІСТОРІЯ ОДНІЄЇ ПРИСВЯТИ

10-го березня 1814 року народився в Моринцях, і 9-го березня 1861 помер у Петербурзі геніяльний поет і маляр Тарас Шевченко.

Тарас Шевченко присвятив багато своїх поетичних творів приятелям та друзям, визначним українським національним діячам. 22-го вересня 1859 року написав він один невеличкий, але за змістом дуже важливий для пізнання його життя, вірш і присвятив »Федору Івановичу Черненку«. Ось слова цього, оповитого смутком, вірша:

Ой по горі роман цвіте,
Долиною козак іде
Та у журби питається,
Де та доля пишається?

Чи то в шинках з багачами?
Чи то в степах з чумаками?
Чи то в полі на роздолі
З вітром віється по волі?

Не там, не там, друже-брате,
У дівчини в чужій хаті,
У рушничку та в хустині
Захована в новій скрині.

Досі мало було відомо про те, чому якраз йому, Федорові Черненкові, присвятив Шевченко цього вірша. В минулому році відкрив дещо цю таємницю один з дослідників Шевченкової творчости Петро Жур (тепер живе у Ленінграді), і помістив висліди свого відкриття в московському журналі »Звєзда«.

ри. Також для молоді написав Франко чимало творів. Такі книги, як »Лис Микита«, »Абу Казимові капці«, »Коваль Бассім«, чи збірка казок »Коли ще звірі говорили« — належали й належать до найкращої лектури для українських дітей і молоді. Один з його віршованих творів »Причта про захланність« містимо в цьому числі.

Петро Жур пише, що Федір Черненко був військовим інженером і працював у Інженерному Відділі Військового Міністерства. Він був непересічним архітектом, і при тому, як уже писав скоріше О. Кониський, належав до кола приятелів Шевченка, бо »був щирим українцем, людиною гостинною і незвичайно доброю«. Коли Тарас Шевченко повернувся (після звільнення зі заслання) з подорожі по Україні до Петербурга, він зустрічався кілька разів з Черненком і розказував йому про своє рішення переїхати в Україну, одружитися й поселитися там біля Канева. Він знайшов в улюбленому місці, на Чернечій горі, шматок землі. який хотів купити, щоб побудувати там над Дніпром власну хату. Федір Черненко допомагав йому укладати проєкт хати і, як це ствердили дослідники, був автором двох варіянтів плянів, які знайдено у спадщині Шевченка та пізніше опубліковано в одному з видань усіх творів Шевченка. Свій вірш »Ой по горі роман цвіте« написав Шевченко під враженням однієї розмови з Черненком. У вірші висказує поет недвозначно про свою мрію одружитися й під тим враженням він, з вдячности за зрозуміння його задушевних замірів другом Черненком, присвятив йому цей вірш.

Федір Черненко помер 18-го травня 1876 року в Петербурзі й там був похований на Митрофанівському цвинтарі. Як писала тоді місцева газета »Недѣля«, »...він мимоволі, особливо в перші роки після смерти Шевченка, — являв собою якщо не центр то, так би мовити, довідкове місце для шанувальників покійного поета . . .«

Василь Симоненко

Народ мій є! Народ мій завжди буде!
Ніхто не перекреслить мій народ!
Пощезнуть всі перевертні й приблуди
І орди завойовників-заброд!

Ви байстрюки катів осатанілих
Не забувайте, виродки ніде:
Народ мій є! в його волячих жилах
Козацька кров клекоче і гуде!

Наші високі школи на чужині:

Український Вільний Університет

Марійка Гавришко
виховник першого ступеня

Український Вільний Університет засновано у Відні 1925 року, протестуючи в такий спосіб проти знесення окупантами в Україні академічної свободи. Того ж самого року на запрошення чеського уряду Університет перенесено до Праги, де він діяв аж до 1945 року, коли його знову перенесено до Мюнхену.

В столиці Баварії, Мюнхені, опинилося в останні місяці війни багато студентів, які втекли перед загрозою большевицької навали, що залила Чехословаччину. Після відкриття Українського Вільного Університету, всі вони іматрикулювалися в ньому й розпочали активні студії.

Український Вільний Університет (УВУ) — це єдиний український університет у вільному світі (Український Католицький Університет в Риму знаходиться покищо лише в організаційному стані), де можна свобідно вивчати українознавчі науки. В різних країнах існують в університетах славістичні відділи, в яких можна вивчати також україністику, але ці студії не можна порівняти із студіями в УВУ. Тут викладачі — це визначні українські науковці, які приїздять зі всіх сторін світу й посвячують свій час, щоб уміло передати своє глибоке знання слухачам. Найкращим доказом високого рівня навчання в Українському Вільному Університеті є факт, що у 1950 році Баварське Міністерство Освіти визнало УВУ й надало право наділяти абсольвентів академічними титулами.

Студіюючи в УВУ можна вибрати один із двох факультетів — філософію, або право і суспільну економію. Виклади на обидвох факультетах незвичайно цікаві й різноманітні. Щоб студенти доповняли своє знання, їх зобов'язується ходити також на деякі виклади в німецькому університеті. Години викладів в УВУ відбуваються у такому часі, що кожний має можливість піти на німецькі виклади. Покищо кількість студентів в УВУ не є велика, але це для нас студентів молодшого покоління, є корисним, бо кожний доцент може нам присвятити більше уваги, може дати індивідуально пояснення й поради, що є неможливим на державному університеті, де є велика кількість студентів.

Перед моїм приїздом до Мюнхену я уявляла УВУ, як великий старовинний будинок, як це бувають університети в Англії. На

Будинок Українського Вільного Університету в Мюнхені

мою втіху він цілком відмінний. Дім, у якому міститься УВУ, називається »Haus der Ukrainischen Wissenschaften« (Дім Української Науки). В ньому міститься також Український Технічно-Господарський Інститут та Наукове Товариство ім. Шевченка. Він знаходиться в одній з найкращих житлових частин міста Мюнхену. Вся околиця повна садків, декораційних дерев, травників, городів, а поміж ними хати, мов еспанські вілли. Все оточення дає охоту до науки. Пересидівши ціле дотеперішнє життя в темних непривітних клясах англійських шкіл, дуже приємно слухати викладів у гарних, привітних, ясних кімнатах дому УВУ.

Помимо того, що УВУ одержує матеріяльну підтримку від німецького уряду, він не має достатніх фінансових засобів, щоб видавати для студентів відповідні підручники, чи придбати інше приладдя, яке мають державні університети. Сподіємося, одначе, що в найближчому майбутньому становище покращає і буде можливо все це доповнити.

Обов'язком української молоді на чужині є осягнути знання не тільки в чужих школах та вивчати чужі предмети, але треба здобути знання з українознавства, яке є високо поставлене в Українському Вільному Університеті. Ми не сміємо забувати слова нашого великого генія і пророка Тараса Шевченка: »І чужому научайтесь, свого не цурайтесь!«

В ШИРОКІЙ СУМІВСЬКІЙ СІМ'Ї

(Враження з подорожі довкола світу)
(Закінчення)

О. КОВАЛЬ
голова ЦУ СУМ

Дозвілля

Був другий день латинського Великодня, вільний, як звичайно, від праці. Ця обставина вирішила й нашу програму на той день; ми зробили спільну поїздку на сумівську таборову площу, віддалену на 70 миль від Мелборну. Участь у тій прогульці взяли члени Команди Здвигу, кількоро місцевих сумівців і ми з д. Чубатим. Мої особисті знайомства поширились ще на д. Ю. Борця, члена КУ СУМ і промисловця та його дружину — сумівську діячку, наше знайомство з якими довелося скріпити, дд. Шевчука П. і Василька, діяльних членів у Мелборні та інших.

Погода того дня не то що покращала, але замітно погіршала. Це однак не могло вплинути на здійснення нашої програми; відкладати на кращу погоду не було змоги. Біля двох годин їзди, спочатку заселеними пунктами, а відтак крутими горбовинними дорогами, почерез евкаліптові ліси, ми добилися до призначеного місця.

Дерев'яна рогачка, дротяний засік, напис »приватне — вступ заборонений«, і ми опинились на в'їздовій доріжці, що вела в глибину площі, покритої старим лісом. Нас привітали кукабари, щось у роді наших сойок, що заметушились на деревах і підняли сильний рейвах, який був мішаниною крику й дикого реготу. З усього було видно, що наша візита їм не понутру.

З цікавістю оглядаю площу. Тут уже збудовано раніше сторожівку, що служила медичним пунктом під час таборування; там знову видніють місця, де були приміщені шатра таборовиків. Зліва стоїть зведена нова велика будова без стін, що буде колись служити кухнею, місцем зустрічів на випадок непогоди та для інших зайняттів таборовиків. Для її викінчення потрібно ще чимало матеріялу, праці й коштів.

Друг Сорока подає коротку історію цієї сумівської посілости. Ціла площа — це 130 акрів лісу, крізь який проходить асфальтовий шлях (це має бути автострада). З одного боку цю площу обливає річка, яка літом не висихає, як це буває з багатьома річками в Австралії. Куплена тому кілька літ за, відносно, невелику суму, тепер ця площа представляє собою великий маєток, а згодом, коли будова відпочинкових домів посунеться далі в цю сторону, це буде не абияка цінність. Думаю про европейські можливості придбання землі на таборування, що так сильно обмежені, й порівнюю з австралійськими відносинами. Тут безперечно куди легше ставити міцні господарські підвалини під майбутню працю молодечої організації. Цю обставину наші друзі не занедбують.

Рясний дощ унеможливлює дальші оглядини цієї обширної посілости й тому треба шукати охорони під дахом таборової будови. Молодші учасники прогулки вже вспіли розкласти вогнище, біля якого вкоротці розсілись усі наші »туристи«. Поплила свобідна розмова, перетикана жартами. Хтось приніс ловецьку зброю і вправляється в стрілянні до мідяних пенів з віддалі 20-30 кроків. Стрілець не поганий, бо майже кожний приціл вдалий. Мені перепало »на спомин« з десяток прострілених мідяків.

Двоє присутніх юнаків звернулись до мене з оригінальним проханням: дати їм на спомин автограф на . . . ручках топірців, що їх для Здвигу виробив у своїй майстерні д. Борець. Тієї приємности не можу, очевидно, їм відмовити і пропоную знайти кусок грубого дроту, щоб цей »сувенір« випалити. З трудом мені це вдається, бо цього ремесла досі не доводилося вправляти.

В поворотній дорозі чекає нас мила несподіванка: друг П. Шерчук запрошує нас до своєї вілли, що розташована недалеко від сумівської площі. Є це чепурна відпочинкова »дача«, в якій перед роками жив собі з родиною один англійський аристократ. Довкола вілли сліди плеканих моріжнів, квіти, кущі, овочеві дерева та декілька родів европейської рослинности. Поза цим — бори евкаліптових дерев, що такі характерні для австралійських краєвидів на півдні Австралії. Як мене інформують, в Австралії нараховують аж 270 різних видозмін того дерева. Евкаліптове дерево, дещо схоже на нашого бука, тільки його кора постійно лущиться й опадає, даючи місце новій.

Дерева роблять враження живцем облуплених. Листям евкаліпту живляться, між іншим, відомі австралійські ведмедики »коаля«, а поза цим, це листя має своє фармацевтичне приміщення. Так то в дорозі мимоволі доводиться вивчати нову фльору й фавну.

Господар вілли, запровадивши гостей до хати, мусів дати вислів українській гостинності, що збігалася в цьому випадку з християнським законом — голодного накормити. Як не диво, але господар зі своєї складної ролі, тут серед дикої природи, надзвичайно добре вив'язався. Крім напитків, появилися також сухарики, що залишилися з-перед кількох місяців, але добре збереглися.

На тому однак гостина не закінчилася, бо господар вілли завіз нас ще до себе на передмістя Мелборну, а там його дружина прийняла нас справжнім обідом. Сам друг Шевчук, як ми довідались, є власником важкого транспорту, на чому не погано заробляє. Це дозволило йому доволі вигідно влаштуватись, а рука господині подбала, щоб, крім модерних цивілізаційних здобутків, внутрішня обстановка в хаті носила український характер. Зокрема українська вишивка домінує між прикрасами. Набуте багатство й комфорт не вплинули на зменшення громадської активности власника. Навпаки, як виглядало, він усе робить, щоб ці добра служили також національній справі.

Того ж вечора довелося відвідати ще одну сумівську родину. Ми заїхали на другий кінець Мелборну до д. Пундяка, відомого сумівського діяча, кількаразового коменданта таборів та вчорашнього коменданта Здвигу. Його дружина є виховницею сумівського Осередку, а діти в Ю СУМ. Справжня сумівська родина. Тем до розмови не бракувало й тільки пізно вночі ми повернулись »на базу«.

На авдієнції у Владики

Наше знайомство з Владикою І. Прашком почалося на Здвизі, де ми вспіли обмінятися думками на ту, чи іншу тему. Перед тим, одначе, Владика інтерв'ював уже в моїй справі відносно прибуття на Здвиг, то ж я мав шану вважатися також офіційним гостем нашого Архипастиря Австралії. Ми домовились про авдієнцію на вівторок, перед виїздом у дальшу дорогу.

Владика прийняв нас у своєму кабінеті-бібліотеці. Стоси книжок, часописів та журналів свідчили про живий

контакт Архиєрея з наукою і світом. У нас зав'язалась жвава розмова на актуальні теми нашого релігійного й національно-суспільного життя в діяспорі. Владика цікавився багатогранним життям нашої аміґрації по різних країнах і радо розповідав про свої піонірські роки ставлення релігійного життя серед українців Австралії. Я висловив захоплення монументальністю катедрального храму св. Петра й Павла, а Владика розповів історію тієї гарної будови. Заходи для побудови цього храму розпочалися раніш, але саму будову розпочато в лютому 1962 р. Того ж року було відправлене перше Богослуження в цім храмі, який поволі викінчували. Будова поступала поволі, вміру фінансових можливостей. Дотепер кошти будови храму виносять понад 100,000 фунтів. Все це є добровільні пожертви наших вірних, що не жалують своїх важко запрацьованих грошей, щоб тільки мати храм Божий, гідний великого народу. Це є похвальним тим більше, що наші церкви в Україні перетворені безбожницьким режимом на маґазини, чи інші підприємства, а дуже часто служать, як музеї антирелігійної боротьби.

Я поцікавився також духівництвом, яким Владика розпоряджає у своїй єпархії. Архиєрей здвигнув раменами, відповідаюччи з ноткою жалю в голосі: »На жаль, у нас духовників не багато, але дають із себе те, що можуть, обслуговуючи не раз кілька місцевостей. Не всіх можна було сюди посилати до виконування священичих обов'язків, бо умовини були не зовсім відомі й важкі. До того рода країн треба їхати з місіонерським духом і не числити на допомогу інших. Ми стараємось по наших силах на майбутнє якось ту проблему розв'язати, посилаючи до Риму на богословські студії здібніші одиниці. Маємо однак також поміж нашими священиками чужинців, які ревно працюють для нашої Церкви, прийнявши наш обряд.«

Справді, я пригадав собі о. І. Бовдена, редемптористa, якого пізнав під час Здвигу і який справив на мене дуже миле враження своїм добрим знанням української мови й орієнтацією в наших справах. Пригадався також один з питомців Д. Сенів, якого ми радо запрошуємо кожнорічно на сумівську оселю в Бельгії.

Ми й не помітили, як у цікавій розмові швидко проминув час і треба було прощатись. Владика однак не хотів нас випустити без обіду, запрошуючи до рестора-

ну. Але виявилося, що ми маємо бути на летовищі на 14-ту годину, і часу таки не вистачало. У своїй гостинності Владика запропонував своє авто, сів за керівницю й завіз нас прямо на летовище, де була можливість піти спільно на перекуску. Сердечний стиск рук, взаємні побажання, подяки й ми попрощались з милим і гостинним Архиєреєм-будівничим.

Напрям Брізбейн

Коли Здвиг СУМ Австралії належало б уважати синтезою сумівської праці й осягів, то поїздку по Осередках треба розцінювати, як аналізу. Так воно практично й виглядало. Ця поїздка мала нам показати зблизька всі елементи й показники стану і праці нашої молодечої організації на цьому континенті. Та цього було б замало. Нам потрібно було встановити тривкий ідейно-організаційний контакт, що споює організацію в один ідейний моноліт і дає їй силу до дальшого, ще сильнішого старту й дії.

Після чотирьох годин лету, з пересідкою в Сіднею, ми, нарешті, приземлилися на летовищі в Брізбейні, столиці Квінсленду, що лежить приблизно по середині східнього побережжя Австралії. Був вечір й у відміну до холодного Мелборну в повітрі чути було вологий теплий подув. Тут довелося з годину почекати, поки по нас приїхав д. Іван Панасюк зі своєю донею Ганею, щоб нас завести до Окслей, віддаленого кілька миль від Брізбейну. В самому Брізбейні, як ми довідалися, існує тільки Пласт, а СУМ поза Брізбейном. Переїздимо біля церкви Покрови Пресв. Богородиці, що пишається своїми трьома банями, повністю відрізняючись від стилю довколишніх міських будов. Цікавимось життям української громади, професійними зайняттями та способом життя тутешніх людей. Більшість наших працює тут по фабриках, на транспорті й будовах. Дехто має власні підприємства, але їх не багато й не було часу ще розбудувати. Як правило, всі наші люди стараються мати власні будинки й авта, бо віддалі великі.

Нас очікувала вже пані Панасюк з вечерою, а доня допомагала при столі. Ганя здобула вже перший ступінь виховниці, побувала в таборі біля Мелборну, і навіть писала дописи до сумівської преси. Батько радіє, що буде ким заступитися в сумівській роботі, а мама, як звичайно, задоволена, що є кому виручити в хаті. При тому

Ганя не покидає науки й пильно далі вчиться.

Цього вечора чекала мене мила несподіванка. »Ви будете ночувати в свого знайомого« — заявив мені д. Панасюк. Я був цим фактом заскочений, бо не припускав, що тут живуть мої знайомі. Прізвище, яке мені подав д. Панасюк, покищо таємниці не ров'язувало. Ми поїхали на ту адресу й щойно тоді я пінав д. Пирога, який 15 літ тому виїхав з Бельгії. Мене вони також зразу пізнали, крім синів, один з яких був ще тоді малий, а другого на світі не було. Тепер старшому 19 літ, а молодшому 13. Хлопці як соколи. Було про що поговорити. Друг Пиріг був колись добрим танцюристом у сумівському ансамблі Осередку Вам у Бельгії і цікавився багатьма людьми, яких ми спільно знали. Мені приємно було ствердити, що, як писав Шевченко; »раз добром налите серце, ввік не прохолоне«. Так оце і з родиною д. Пирога. Все тут таке щире українське, ні сліду чужого наносу. Старший син кінчає середню школу і виявляє літературний хист. Не маючи сміливости, він потайки через довший час займався перекладом деяких літературних українських творів і щойно недавно відважився виявити їх своєму професорові. Одержав похвалу й заохоту працювати далі в тому напрямі. Вихованням синів займаються, крім батька, також дружина й бабуня, що часто розповідають їм про Україну. До того вони також пильні сумівці.

Наступного дня мала відбутися зустріч з Осередком. До вечора, однак, було багато вільного часу й ми з д. Чубатим вирішили використати його на оглянення околиць. Господар радо відпустив нам одне своє авто й ми у двійку пустилися оглядати природу. Був це звичайний робочий день і ніхто не міг з нами їздити, щоб показати те, що нас цікавило. Ми вибрали місце, позначене на карті »Оазіс«, і направились у ту сторону. За відсутністю відповідних шляхових знаків, дещо поблудили, але вкінці до мети таки добилися. Був це справжній ботанічно-зоологічний город, який характеризував субтропічну рослинність і частину звіринного світу стейту Квінсленд. Саме в цьому стейті найбільше розмножені австралійські ведмедики коаля і торбоноси кенґуру. На наше здивування ні одних, ні других в цьому городі ми не зустріли. Друг Чубатий висловив думку, що цих звірят тут серед природи в »буш« так багато, що нема жадного змислу держати їх в городі. Поза тим, город відзначався дійсно цікавою рослинністю,

а головно багатством різних птахів. Я скористав з вільного часу, щоб кинути на пошту перші листівки з Австралії додому і знайомих. Вони ж там кожного дня очікують від мене новин . . .

Вечірня зустріч з сумівцями й громадянством відбулася в Народньому Домі, збудованому місцевими нашими людьми для потреб організаційного й культурного життя. Простора театральна заля зі сценою, буфет і кімната для засідань.

Булавний д. М. Котащук, при поставі Відділу »на струнко«, здав звіт, що 30 юнаків і юначок »готові на наказ«. Голова Осередку д. Панасюк представив по черзі членів Управи. На залі було приявних ще біля 30 осіб старшого громадянства, що, як на робочий день, було зовсім нормальним явищем. В міжчасі появився замовлений фотограф і треба було починати нашу зустріч від спільної знімки. В тому моменті я зауважив, що двох мужчин опустили залю і д. Панасюк приступив до мене з заклопотаним виразом обличчя. »Що сталося« — запитав я. »Це наш парох о. Шумський з УАПЦ, з яким я мав вас познайомити при відкритті зустрічі. Тим часом прийшов фотограф і відкриття треба було переставити. Я попросив отця до спільної знімки, а він закинув мені нетакт, що вас з ним не познайомив і опустив залю.« Я заспокоїв голову Осередку, що він мав добрий намір і що це треба буде згодом отцеві парохові вияснити, а тепер з цього приводу не треба робити зайвого замішання. Непорозуміння бувають і від них не є вільні також і духовні особи. Найважніша справа у взаємовідносинах з людьми — це щирість і добра воля, а такої тут, принаймні з однієї сторони, не бракувало.

Після привітань і моєї доповіді, розпочалася дискусія, а радше ряд запитів про працю СУМ в Европі й Америці, про таборування, про вплив »бітлесів« на виховання сучасної молоді, про шкідливі впливи телевізійних програм тощо. На закінчення загальної зустрічі юнацтво піднесло мені »на спомин« гарного »коаля« в природній величині з синьо-жовтою стрічкою, очевидно, не живого, а зробленого, якого я переслав відтак для свого найменшого сумівця.

Чайним прийняттям, а відтак засіданням Управи Осередку, продовжувано зустріч. На засіданні голова Управи подав деталні звіти зі стану Осередку: стан старшого членства — 10, в тому 2-ох виховників 1-го ступеня і 2-ох — 2-го. Членів молодшого юнацтва — 12, а старшого — 30, в тому числі 11 дружинників. Осередок веде систематичну працю, відбуваються щотижня ройові сходини, а раз у місяць участь у Богослуженнях в сумівських одностроях. Не всі батьки дбають про належне виховання своїх дітей і через те праця в СУМ є утруднена. Це було причиною, що недавно виключено з Ю СУМ 25 членів. Щоб запобігти тому на майбутнє, управа рішила, що хто має дітей в Ю СУМ, мусить бути членом старшого СУМ. Припливу нема. Осередок відвідує щороку свої табори. Близько нема інших Осередків і тому мусять робити самі. В Осередку розходиться 25 примірників »Крилатих« і 11 »Аванґарду«. Про школу поінформував учитель д. Матула. Школою охоплено 15 дітей, а на курсах українознавства — 10. У школі є ті самі труднощі, що й у СУМ. Не дописують батьки.

Ми з другом Чубатим старалися дати всі можливі поради, щоб уможливити й покращати працю цих віддaних і жертовних людей, які працюють, як можуть, але не завжди знаходять зрозуміння серед земляків. Я зокрема наполягав на те, щоб наші свідомі родини посилали своїх дітей на вищі студії і в той спосіб заповнили цю нестачу, яку так дошкульно на цьому терені відчувається. Молоде підготоване й вишколене покоління мусітиме розв'язати ці питання в своєму засягу. Найважніше, — довести до того, щоб воно, це молоде покоління, не розгубилося й це є роля старших членів СУМ і батьків дітей. Основне — видержати на становищах і вміло передати керму молодшому поколінню.

Перед новим етапом:

Восьмий Світовий Конґрес СУМ

ПЕРША ЧАСТИНА КОНҐРЕСУ

Великобританія втрачає постепенно впливи у західньоєвропейському світі, тоді коли українська організована колонія на британських островах послідовно вибивається на передове місце поміж громадами континенту. Восьмий Світовий Конґрес (перша частина) Спілки Української Молоді залишиться в історії української еміґрації у Великобританії одною із важних і славних подій.

Цю заслужену честь бути господарем Конґресу отримали Крайова Управа та Осередки СУМ і громади в Дарбі й Ноттінґгамі, на терені яких цей Конґрес відбувся. Чотири ділові сесії Конґресу відбулись у Дарбі в днях 14-го і 15-го січня 1966 року; п'ята святочна сесія, концерт і баль відбулись 16-го січня в Ноттінґгамі. Сумівська оселя Тарасівка, овіяна снігом та морозним інеєм, виглядала ще більш романтично, хоч була лише місцем відвідин закордонних делеґатів та частинно місцем нічлігів. Конґрес відбувався в залях Відділів СУБ згаданих угорі міст.

Учасники Конґресу з п'яти европейських країн — Австрії, Бельгії, В. Британії, Франції і Німеччини — від першого дня творили одну дружню сім'ю. Всі вони — провідні члени СУМ, — мають величню ідею і спільну мету, а корисна патріотична праця єднає людей в одну цілість, творить з них друзів. Прикрасою цієї сім'ї були наші подруги: В. Гринюк, Н. Марченко, Л. Марків, Л. Стадник з Англії; В. Лавриненко з Бельгії; Л. Сенткевич і Н. Шеленко з Франції. Три останні, хоч народжені поза Україною, нічим не різнились від всіх інших делеґатів, яких нараховувалося 28. Вони мали 35 мандатів.

Тому, що релігійна і святочна частини були залишені на неділю, Конґрес відкрито молитвою та коротким привітанням голови ЦУ СУМ мґр-а О. Коваля. Дальші вступні формальності, що були в програмі першої сесії, пройшли скоро. Президію для керування нарадами, найважчої праці на протязі тих трьох днів, обрано в

складі: мґр В. Микула — предсідник, д-р Г. Васькович — перший заступник, подр. Н. Шеленко — друга заступниця, подр. Н. Марченко і д. Я. Фатерига — секретарі.

Для розроблення всіх ділянок праці покликано кілька комісій:

Організаційно - статутову у складі: Р. Дебрицький, І. Дмитрів, Б. Марченко, Я Фатерига;

Верифікаційну: мґр О. Коваль, Я. Деременда, д-р Т. Кіс;

Мандатно-номінаційну: П. Головінський, подр. В. Лавриненко, Я. Деременда, А. Тисячний; Виховно-юнацьку: д-р Г. Васькович, М. Гринюк, д-р Т. Кіс, подр. Л. Марків, подр. Л. Стадник, мґр В. Микула; Програмово-революційну: д-р С. М. Фостун, мґр Г. Ощипко, подр. Л. Сенткевич, А. Тисячний, В. Парфанюк, М. Джус; Видавничу: ред В. Леник, подр. В. Гринюк, І. Дмитрів, В. Бойчук, подр. Н. Марченко; Фінансово-бюджетову: інж. В. Олеськів, мґр О. Коваль, Б. Рогач, С. Андрушків.

В програму другої сесії входило звітування центральнх органів, дискусія та уділення абсолюторії. Це була найдовша сесія. Вона затягнулася від обіду в п'ятницю аж до суботи. Звіт Центральної Управи був обширний і цікавий. Були в ньому потішаючі й дещо сумні факти. До перших належить постійний ріст організації СУМ, яка начисляє тепер понад 13 тисяч членів, в тому біля 9 тисяч юнаків. Поодинокі краї й осередки розростаються, набувають домівки, площі, оселі... До других належить фінансово-господарські й видавничі справи. З найцікавіших розділів звіту був опис подорожі голови ЦУ по Австралії і країнах Південної Америки.

В цю важку сесію ввійшли дві точки поза програмово. У п'ятницю всі учасники з нагоди українського Нового Року і св. Василія відспівали двом присутнім Василям — інж. Олеськіву й Бойчукові, — многоліття, за що обидва Василі щедро віддячилися. Другу несподіванку зробив Дарбівський Відділ Ю СУМ. В час найбільш пригнічуючої дискусії над фінансовими справами, двері чепурної залі СУБ в Дарбі навстіж відчиняються, вмашеровує трійками Відділ Юнацтва й починає бадьору, з глибокою надією в Божу справедливість, коляду. Ця колядка зворушила присутніх, що декому сльози тиснулися до очей. Сам голова ЦУ мґр Коваль дякував юнацтву й виховникам, С. Шмондракові і Цісарському, за милу несподіванку.

Після багатої ділової дискусії над звітами, Центральній Управі на внесок голови Центральної Контрольної Комісії

ред. В. Леника, уділено абсолюторію Відтак почались звіти комісій, доповнення й затвердження їх.

Вибір нових керівних органів СУМ не тривав довго, бо ніхто не відмовлявся, як це буває інколи у Крайових Управах чи Осередках. Пропозиція складу з першої частини Конґресу виглядала так: мґр О. Коваль — голова, Я. Деременда — перший заступник, Л. Футала — другий заступник, д-р М. Гута — третій заступник, ред. В. Леник, д-р Т. Кіс, мґр Г. Ощипко, подр. Н. Бандера, М. Гринюк, д-р М. Кушнір, мґр Е. Гановський — члени. Центральну Управу збільшено з 7-ми до 11-ти осіб. Крім цього, запропоновано Виховну Раду в такому складі: д-р М. Кушнір, ЗДА, д-р Г. Васькович, Німеччина, д-р Б. Стебельський, ЗДА, мґр В. Микула і д-р С. М. Фостун — В. Британія. Контрольну Комісію мав би очолити інж. В. Олеськів, В. Британія, а другим членом мавби стати інж. І. Левицький, Бельгія. Одне місце передбачено для ЗДА або Канади. Заступником запропоновано подр. Н. Шеленко. Центральний Товариський Суд: голова з Канади або ЗДА, Р. Дебрицький, Німеччина, заступник подр. О. Романчук, Франція.

Закінчуючи наради біля 9-ої год., перед закінченням ділових нарад, голова ЦУ склав подяку Крайовій Управі, голові Відділу СУБ у Дарбі п-ві О. Марченкові, всім гостям і жінкам з ОУЖ на чолі з панею Лебідь, які подбали за харчування делеґатів.

У неділю делеґати взяли участь у Богослуженні, яке було відправлене в наміренні СУМ, а під вечір прибули до Ноттінґаму оглянути Музей Визвольної Боротьби ім. С. Бандери і зібрались у святочній залі на офіційну сесію Конґресу. До Почесної Президії Конґресу покликано отців капелянів СУБ — о. д-ра А. Михальського та о. С. Морозюка, д-ра С. М. Фостуна від ГУ СУБ, інж. В. Олеськіва від УВС, проф. І. Марченка від СУУВ, Т. Данковича від Осередку СУМ в Ноттінґамі, п. В. Лесюка від Відділу СУБ у Ноттінґамі і члена СУМ в Україні п. В. Плехіна. Всі названі представники зложили привітання Конґресові. Дальше слідували привітання голів чи представників Крайових Управ: П. Головінського, Австралія, подр. В. Лавриненко, Бельгія, подр. Н. Шеленко, Франція, Р. Дебрицького, Німеччина, та Я. Деременди, В. Британія.

Друг М. Гринюк відчитав список письмових привітів Конґресові, яких було біля три десятки, що наспіли з усіх кінців вільного світу. Програмову доповідь виголосив голова ЦУ СУМ мґр О Коваль.

Концерт, що відбувся в честь Конґресу, тривав не довго, але був на високому мистецькому рівні. В ньому взяли участь: хор Ю СУМ з Галіфаксу під керівництвом М. Кондрата, оркестра Ю СУМ з Гаддерсфілду під керівництвом юнака Зенона Сидора, оркестра Ю СУМ з Ноттінґаму під керівництвом М. Скаліша, і широковідомий балет »Крилаті« з Брадфорду під керівництвом Остапа Буряка.

Делеґати та всі учасники Конґресу ще мали нагоду потанцювати на балі, що відбувся по закінченні концерту. З цього найбільше, мабуть, скористали делеґатки з Франції та Бельгії, бо їхній вік такий, що не знає втоми. А цим триденним Конґресом таки можна було втомитись, або навіть і захворіти, як це деяким припало.

Найбільша світова українська молодеча організація у вільному світі, Спілка Української Молоді, що була відновлена 20 років тому на чужині, вступає в нову каденцію діяльности. Вона послідовно прямує до основної мети: **зберегти для України українську молодь і тим самим причинитися до визволення українського народу з московської неволі.**

М. Джус

ДРУГА ЧАСТИНА КОНҐРЕСУ

В суботу, 29-го і неділю 30-го січня 1966 р. у залях »Українського Дому« при 83-85 Крісті Стр. відбувалися наради другої частини 8-го Світового Конґресу Спілки Української Молоді. Перша частина відбулася в Европі 14-15 січня ц. р. На Конґресі, крім делеґатів з Канади, прибули делеґати СУМ із ЗДА, Англії, Німеччини, Бельгії, Австралії і ін.

Наради відбувалися при наявності 49 делеґатів з 89 голосами. Конґрес відкрив голова Центральної Управи СУМ мґр Омелян Коваль. Перед початком нарад делеґати проспівали молитву »Боже Великий« на інтенцію Конґресу. Наради Конґресу поділено за програмою на 4 сесії.

Крім делеґатів, на нарадах були представники різних громадських і молодіжних організацій.

До Президії Конґресу обрано: голова д-р М. Гута — Канада, 1-ий заступник інж. М. Семанишин — ЗДА, 2-ий заступник — Я. Деременда — Англія, і секретарі: мґр Т. Волошин — Канада і І. Карпишин — ЗДА.

У дальшому, на пропозицію голови Центральної Управи СУМ мґра О. Коваля, М. Семанишин відчитав правильник Конґресу, схвалений на першій частині Конґресу. Правильник прийнято одноголосно. Після того було схвалено програму нарад Конґресу.

Згідно з т. 4 програми, верифікацію протоколу 7-го Конґресу на пропозицію мґра Т. Буйняка, Конґрес передав Вериф. Комісії у складі мґр О. Коваль, Я. Деременда і Л. Футала.

Протокол з 1-ої частини VIII Світового Конґресу прочитав Я. Деременда.

Згідно програми, затверджено шість комісій Конґресу і до них обрано таких осіб: до Організаційно-статутової Комісії, на внесок П. Дацкова з Едмонтону, обрано головою — Л. Футалу, членами — Т. Буйняка, Б. Стебельського, Я. Деременду, О. Коваля, М. Гуту, Є. Гановського, І. Заяця і О. Павлова.

До Мандатно-номінаційної Комісії обрано таких осіб: П. Башука, Я. Деременду, Г. Васьковича, П. Надзікевича і Б. Мороза.

До Виховно-юнацької: д-ра М. Кушніра, В. Окіпнюка, мґра Є. Гановського, В. Давидяка, М. Яворського, О. Рибську, Ю. Шимка, С. Ґоляша, Д. Штогрина, Г. Васьковича, О. Павлова, О. Жилу, К. Василика, О. Шумилу.

Програмово-резолюцайна Комісія: мґр М. Сосновський, Г. Головка, д-р М. Остафійчук, мґр Д. Штогрин, Л. Кльось і Василь Шарван.

Видавнича Комісія: І. Кобаса, О. Коваль, мґр І. Бонк, Т. Цішкевич, М. Бачара і В. Майковський

Фінансово-бюжетова Комісія: інж. М. Семанишин, В. Куций, І. Корда, М. Шашкевич, М. Фурда, В. Костик.

Детально опрацьований звіт з діяльности Центральної Управи СУМ прочитав голова ЦУ СУМ мґр О. Коваль.

Звіт з діяльности Центральної Виховної Ради СУМ подав д-р М. Кушнір, а д-р Б. Стебельський з Референтури Юнацтва, мґр Є. Гановський — Реф. Координації Діяльности.

Звіт Контрольної Комісії прочитав М. Фурда з пропозицією схвалити діяльність Центральної Управи.

У дискусії над звітами брали участь: П. Дацків, П. Башук, В. Давидяк, О. Павлів, Т. Буйняк, С. Ґоляш, о. Бенеш, В. Куций, Б. Мороз, Т. Цішкевич, Л. Футала, д-р П. Надзікевич, П. Майковський і ін.

Наради в суботу закінчено в 5.30 по пол. з уваги на приготування до бенкету, який відбувся в залях того ж »Українського Дому« вечором 29 січня.

За головним столом ми бачили: З. Карпишина — секретаря Конґресу, інж. І. Заяця, представника ТУСМ, інж. Семанишина — заступника голови Конґресу, представника Крайової старшини Пласту інж. Світуху, голову Відділу КУК у Торонті д-ра О. Бойка, голову КНТШ проф. Є. Вертипороха і голову Відділу ОУЖ ЛВУ в Торонті паню інж. Л. Вертипорох, делеґата Стрілецької Громади Канади інж. М. Селешка, голову УКат. Централі Тор. епархії д-ра М. Кушпету, представника Гол. Крайової Управи СУМ в Англії і заступника голови Президії Конґресу Я. Деременду, заступника голови Центр. Управи СУМ і реф. юнацтва д-ра Б. Стебельського, голову Головної Управи СУМА Лева Футалу, голову Крайової Управи і голову Президії Конґресу д-ра М. Гуту і паню Гуту, представника Архиєпископа Української Греко-Православної Церкви Сх. Канади владики Михаїла — о. прот. Міненка, капеляна СУМ, представника Крайової Управи СУМ у Німеччини д-ра Г. Васьковича, голову Центр. Управи СУМ мґра О. Коваля, Єпископа Української Католицької Церкви Владику Кир Ісидора, міністра оборони Канади дост. П. Гелієра, представника Міської Управи контрольора паню М. Кемпбел, голову Гол. Управи

ЛВУд-ра Малащука і паню Малащук, господаря бенкету мґра Т. Буйняка і паню Вуйняк, капеляна СУМ о. Бенеша, делеґата ОУЖ ЛВУ паню Н. Вараницю, представника видавництва і редакції »Гомін України« І. Вараницю, секретаря Президії Конґресу мґра Т. Волошина і паню Волошин, голову Центр. Виховної Ради СУМ д-ра М. Кушніра, члена Центр. Управи СУМ П. Башука, члена Центр. Управи СУМ мґра Є. Гановського, представника Президії УНО в Канаді мґра Є. Мастикаша, делеґата Т-ва к. Вояків УПА в Торонті І. Козака. Понадто були приявні на бенкеті представники УНС, директор Відділу на Канаду Б. Зорич і В. Дідюк, від Української Народньої Помочі гол. радний В. Окіпнюк, адвокат Артур Малоні, якого приявні привітали оваційно, голова Української Православної Громади при катедрі св. Володимира УГПЦ в Торонті Гетьманчук, представник Крайової Управи 1-ої УД УНА сотн. В. Гузар і станиці Торонта сотн. С. Гуляк, директор радіопрограми у Бофало В. Шарван, власник радіопрограми »Пісня України« в Торонті П. Наумчук, голова Відділу ЛВУ в Торонті Олек. Матла, делеґат кред. кооперативи »Будучність« Степан Ґула, заступник голови Українського Лікарського Товариства Півн. Америки д-р Е. Гуцуляк, д-р П. Глібович, д-р Дебера, адвокат С. Фроляк і пані Фроляк, інж. М. Кравців, директор В-ва »Гомін України« Ів. Бойко і багато ін.

На бенкеті промовляли: єпископ Кир Ісидор, мґр О. Коваль, міністер П. Геліер, д-р Р. Малащук, о. Міненко, контролер Торонта п-і М. Кемпбел, Л. Футала, Я. Деременда, Наталя Вараниця, д-р Васькович і Є. Мастикаш.

Конґрес одержав 97 привітів від різних центральних і місцевих організацій та установ, а також від окремих осіб, а саме від: Верх. Архиєп. Кардинала Й. Сліпого, Митрополита Укр. Греко-Православної Церкви в Канаді Іларіона, Митрополита Української Католицької Церкви Максима Германюка, голови ЦК АБН Яр. Стецька, Проводу ЗЧ ОУН, Архиєпископа Кир Івана Бучка, від Єпископа Авґустина Горняка в Англії.

У неділю 30-го січня наради почались в 10 год. продовженням дискусій, незакінчених попереднього дня.

Конґрес одноґолосно уділив абсолюторію для голови ПУ СУМ О. Коваля і уступаючої Центр. Управи СУМ, одначе на заввагу голови ЦУ СУМ, що не прийме признання для себе, якщо не буде таке признання для всієї Управи, Конґрес одноґолосно прийняв поправку голови мґра О. Коваля.

На III-ій Сесії виголосив доповідь д-р Б. Стебельський, нав'язуючи до виготовленого ним Правильника для дружинників СУМ. Доповідь була насичена такими глибокими й цікавими думками на тему виховання молоді, що їй треба б присвятити окрему не статтю, а просто студію. Приявні слухали її з великою увагою.

Подібну доповідь з незвичайно глибокими думками прочитав д-р М. Кушнір.

Дискутантам відповідали мґр О. Коваль, д-р М. Кушнір, д-р Б. Стебельський Я. Деременда і ін.

Перед розпочаттям кінцевої IV Сесії Конґресу відбувся апель присвячений Героям

Крут. Конґрес відбувався в роковини Крут і тому зібрана на великій залі сумівська молодь врочисто віддала пошану Героям Крут. На апель прибуло пару сотень сумівців в уніформах, до яких промовляв голова Кр. Управи СУМ д-р М. Гута, голова Цент. Виховної Ради д-р М. Кушнір і голова Центр. Управи СУМ мґр О. Коваль. Організацією апелю, до якого приглядались учасники Конґресу і прибулі на залю громадяни, займався В. Окіпнюк. Деклямували на апелю Ю. Шимко і п'ять сумівок.

Після апелю звітували про свої праці комісії. Запропоновані ними резолюції з деякими поправками були схвалені одноголосно.

Мандатно-номінаційна Комісія запропонувала такий новий склад керівних органів Центральної Управи СУМ, що його делеґати Конґресу схвалили одноголосно:

голова ЦУ СУМ мґр Омелян Коваль — Бельґія, його 1-ий заступник — Лев Футала — ЗДА, 2-ий заступник — Ярослав Деременда — Англія, 3-й заступник — д-р Матей Гута — Канада.

Члени: В. Леник — Німеччина, д-р Т. Кіс і мґр Г. Ощипко — Бельґія, М. Гринюк — Англія, д-р М. Кушнір — ЗДА, П. Башук — Канада і мґр Є. Гановський — ЗДА.

Центральна Виховна Рада: д-р Михайло Кушнір — голова — ЗДА, д-р Богдан Стебельський — заступник голови — Канада, д-р Г. Васькович — 2-й заступник — Німеччина, члени: мґр В. Микула — Англія, проф. Е. Жарський — ЗДА і д-р С. М. Фостун — Англія.

Центральна Контрольна Комісія: голова інж. В. Олеськів — Англія, члени: І. Левицький — Бельґія, д-р П. Надзікевич — ЗДА, мґр Т. Буйняк — Канада, подруга Н. Шиленко — Франція і мґр Ю. Шимко — Канада.

Центральний Товариський Суд: М. Фурда — голова — ЗДА, члени: мґр Т. Волошин — Канада, Р. Дебрицький — Німеччина, О. Романчук — Франція, М. Шміґель — ЗДА і В. Окіпнюк — Канада.

Це і є остаточний склад ЦУ СУМ на чергову каденцію.

У загальному Конґрес відбувся на високому рівні. Всі дискутанти порушували справи, що були на програмі дня і визначалися своєю важливістю і актуальністю. Не було, як це часто буває на різних зборах, зайвих запитань, чи дискусії низького рівня. Цей факт стверджують не тільки пов'язані із СУМ учасники Конґресу, але й представники інших організацій, що мали нагоду побувати на Конґресі.

Така ж оцінка відноситься й до дуже вдалого бенкету, що зарепрезентував приявним найбільшу у вільному світі організацію молоді і її керівних людей.

І. В.

(»Гомін України«)

КІЛЬКА ДУМОК ПІД ЗАСТАНОВУ

(Слово-доповідь, виголошена українським католицьким капеляном о. д-ром М. Михальським з нагоди Конґресу)

Сьогодні нашу Службу Божу відправляємо в наміренні української молоді, а безпосереднім приводом до цього є якраз Конґрес Спілки Української Молоді, що відбувається на терені нашого душпастирства.

Мило мені вітати тут Центральний Провід СУМ і всіх делеґатів-учасників Конґресу, бо будемо разом молитись, щоб випросити в Бога ласк для нашої дорогої молоді.

Вправді, не є тут місце на те, щоб виголошувати довгу доповідь, але хай все таки буде мені вільно із мого становища священика-

☛

НЕ НАС СХИЛИТЬ ЯРМУ Й СНУ!

Ранком 5-го березня 1950 року, в селі Білогорща біля Львова, на своїй підпільній квартирі, в боротьбі з московсько-большевицькими окупантами смертю героя загинув Голова Генерального Секретаріяту Військових Справ УГВР, Головний Командир УПА та Голова Проводу ОУН на українських землях, нагороджений Золотим Хрестом Заслуги та Золотим Хрестом Бойової Заслуги І кляси, генерал-хорунжий УПА Р. Лозовський — Тарас Чупринка — Тур (дійсне прізвище Роман Шухевич).

Не горюваннями, ні хитрістю чекання
Ані плачем серед руїн, —
А буйним покликом і радістю змагання
Шлемо ми Осені поклін.

Над нами дні її бурхливо пролітають
В попуття нам її вітри, —
Усе твердіш ми йдем, все вище піднімаєм
Свободи рідні прапори.

Не нас катам здурить солодкою брехнею,
Не нас схилить ярму й сну!...
За вільнеє життя палкішою борнею
Холодну стрінемо зиму!

душпастиря і капеляна Спілки Української Молоді у В. Британії піддати під Вашу застанову кілька думок.

Це відомо, що провідники нашої молоді при всяких нагодах, а особливо у привітах, одержують чимало порад і вказівок про те, як, що і як їм належить робити в ділянці виховання молоді, але вже не так багато знаходять помочі у практичній праці. І тому, висловлюючи мої думки, я не бажаю бути лише »помічником«, але вважаю, що працювати в цій ділянці є також і моїм обов'язком.

Коли йдеться про нашу Спілку, то цілком певно можна сказати, що має вона вже за собою великі осяги, які займатимуть почесне місце в історії української еміґрації. Не буду тут входити у партикулярні факти, бо годі було б їх усіх вичислити. Проте, не можу оминути одного, на мою гадку найбільш промовистого: сам факт зорганізування по всіх вільних країнах світу, де живуть українці, нашої молоді у рядах СУМ, яка в загальному всюди має однакову організаційну структуру й підпорядкована одному центральному проводові, є сам собою, маючи на увазі наші обставини, кольосальним ділом. Такого діла не створять одиниці холодні, або ледве теплі в ідейності й патріотизмі. Це могли створити лише відважні, ідейні люди, для яких добро цілої нації є понад усім особистим. І тому належиться їм признання і вдячність від цілої нашої спільноти.

Минулорічний клич СУМ був: »ЖИВИ, ЗРОСТАЙ ДО ПЕРЕМОГ!« Це шляхетний, багатомовний клич. На мою думку, він повинен бути дійовим повсякчасним кличем нашої молоді. Але хай не буде ніякого сумніву в тому, що в практичній праці над молоддю його треба конкретизувати, бо конкретною є людська особа, її життя, її зростання і конкретними є перемоги. І це якраз зобов'язує нас, щоб ми якнайчіткіше, найприступніше, визначували й деталізували, виходячи із абсолютних первнів, наші виховні програми. Вслід за тим виховники молоді мусять самі знати, що в даний час, в даних обставинах треба цій молоді дати й що від неї вимагати. Оминаймо, отже, у нашій праці над молоддю абстрактні узагальнення, бо вони більшої користи не принесуть у час, коли ця молодь є у стадії формування. Через так звану індукцію, молодь у свій час сама до них дійде, але з переконанням, що матиме характер її власного здобутку, а тим самим більш ціненим.

Нашу молодь ми масмо зберегти для Бога й Батьківщини. Отож, учім і виховуймо її в тому напрямку через конкретні й зобов'язуючі організаційною дисципліною практики. Ось деякі з них: обов'язкова молитва, обов'язкова участь у Богослужбах, обов'язкове вивчення й уживання у своєму середовищі української мови, обов'язкове вивчення своєї історії, обов'язково збереження рідних

звичаїв і т. д. Це все буде ґрунтом, на якім вони зростатимуть на патріотів свої Батьківщини. Коли не буде цього ґрунту, а на її місце прийдуть може лише принагідні, навіть великі імпрези, бажаної мети не осягнемо. Бо кількагодинний ентузіязм і хвилева емоція цього ґрунту не створять.

Другим, на мою гадку, важливим для нас виховників молоді постулятом мусить бути якнайбільший р е а л і з м, який повинен, без безпотрібних ілюзорних самовмовлювань, відзначитись у правдивій нашій оцінці дійсности, в якій живемо, й дійсности, яку становлять собою наші діти, що родились і живуть на чужині.

Хто тверезо, об'єктивно обсервує сьогодні світову, як то кажуть, ситуацію, доходить до ствердження, що в духовій площині сьогоднішнє людство є поділене на два табори, або точніше, стоїть перед дилемою: З БОГОМ, або проти БОГА. А поділ на ці два табори не конче йде по лінії, як то часто говориться, так званої залізної заслони. Ні, ця лінія поділу перетинає і залізну заслону й повертає туди, де її нібито офіційно не признається. Першу, або другу частину дилеми мусить вибрати сьогодні кожний чоловік, кожний нарід. Або одне, або друге. Третього немає! Все інше, що діється у світі: конфлікти, боротьба, плянування ... — це лише наслідки приналежности до одного, або другого табору.

А як у нас? Можливо, що навіть непотрібно б такого питання ставити. Ми ж не відсьогодні заявили себе по стороні Бога. Це й наголошуємо при всяких нагодах. Одначе, нам здається, що таки не зашкодить пригадати собі, що наша приналежність до табору Божого, Христового, зобов'язує нас бути кожночасно активним членом того табору. Наше християнство мусить бути динамічне, все живе. Показник його живучости в нас буде тоді, коли воно, а не що інше, буде пронизувати всі ділянки нашого життя. Воно повинно бути нашим найбільшим скарбом, задорогим, щоб уживати його лише для коньюнктурних маніфестацій, чи погроз у чийсь бік. Відчуваймо рівнож якою великою духовою силою для нас є Христова Церква. Вміймо вслухатись у її голос, а також, як кажуть, Sentire cum Ecclesia. Очевидно, задержуймо й свободу дітей Божих і це нам дозволяє висказати на часі й у належний спосіб наші побажання. І визвольні змагання нашої нації не біймось вмістити у християнський контекст. Ми на це маємо право, але водночас і обов'язок Христовою зброєю вести боротьбу. Будьмо повітніми хрестоносцями, але з передумовами учнів Христових!

І в цьому напрямі хай іде наша виховна праця серед молоді. Наперед пізнаймо її добре. Пізнаймо куди спрямовує її чужа школа. Всі позитиви закріплюймо, але з раннього дитинства виполюймо всі чужі негативи, що вдираються до душ дітей. Знання хай поби-

рають і в чужих школах. Але ми їх виховуймо! При тому будьмо обережні, щоб не роздвоїти їхньої особовости. Християнське і патріотичне виховання повинно стати в основі цілої їхньої формації.

Докажім нашій молоді, що місце народження — це не те саме, що Батьківщина — країна батьків. На прикладі самого Господа Ісуса Христа вчім цю нашу молодь, що любити свій нарід, свою Батьківщину — це обов'язок наложений на нас Богом. Докажім їм на прикладах, що патріотизм та здоровий націоналізм і сьогодні на часі. Як конкретними фактами вплинемо і сформусмо духовість нашої молоді на справжніх християн і патріотів свого народу, тим самим встережемо її від згубних дефетистичних тенденцій, що так часто й тут на Заході голосять всякої масти псевдо-пацифісти.

Не занедбуймо й нашого обов'язку із певною обережністю і второпністю пов'язати нашу молодь із сьогоднішньою Україною. Ми це зробім, щоб хтось поза нами не представив її їм у штучних »потьомкінських селах«.

Впливаймо, щоб наші молодечі організації співпрацювали між собою, щоб не дай Боже, не створювалось штучних невиправданих »збручів«. Ініціятивами і дружніми починами закріплюймо і нашій молоді побратимські зв'язки. Пам'ятаймо, що в змаганні за волю Батьківщини ніколи нас не буде забагато.

Прийміть цих кілька думок під застанову. Вони висказані, не як поучення, а як пригадка про речі нам усім відомі, які одначе є тепер дуже на часі.

о. д-р А. Михальський
Капелян СУМ у Великобританії

ЧИ ЗНАЄТЕ ЩО?..

у XVIII віці у Франції вважали, що після вмивання лиця, шкіра стає надзвичайно чутлива до холоду і грубіє. Тому, щоб примусити короля Людовика XV умиватися, необхідний був спеціяльний припис лікаря.

павутинна нитка є така тоненька, що проведена з Варшави до Москви важила б заледве 16 грамів, а протягнена навколо земної кулі — 660 гр., від землі до місяця — 6 кг. та від землі до сонця — 2,5 тонни.

слово »кава« походить з арабської мови. Воно звучить там »ґаваг«.

найтяжчий звір у світі є »блакитний кит«. Він може випити 90 тонн води при довжині тіла на 30 метрів.

білий хліб був знаний людству вже в сиву давнину. Вчені дослідили, що вже 2000 років перед Христом наші предки пекли білий хліб з 80% пшеничної муки.

кожний англієць читає щоденно кілька газет. Деякі англійські щоденники виходять накладом понад 6 мільйонів примірників. Наклад наших газет і журналів виносить натомість 2-3 тис. пересічно.

за даними останнього перепису, в Україні живе 2,405 людей, що мають понад сто років; серед них 1,998 жінок. І це легко пояснити. Жінки не курять, не вживають алкоголю. В середньому чоловіки живуть 65 років, а жінки — 73.

З літературної скарбниці

ЯРОСЛАВ МУДРИЙ

З недрукованих творів
Микола Матіїв-Мельник

Умер великий князь Володимир
І сум тоді покрив цілу Державу,
Бо князь той хрест святий приніс, гаразд і мир
І Україні він придбав велику славу.

І в Київ син його вернувся, Ярослав
Із гриднями — з півночі, з Новгороду,
І в Україні батьківський престол обняв,
Щоб стати владарем Держави і народу.

Важкі тоді часи настали:
Піднялись вороги від сходу і півночі —
Їх полчища грізні грозою надтягали,
На грабіж люту і на вбивства все охочі.

Ішов з мечем на Київ західній сусід
А з дикого степу ордами йшли касоги —
За ними брив хозарський дикий схід
І ніс погрози і смерть в святині і чертоги.

І чудь голодна сунула й мордва,
Дажбожий край топила в крові та пожарах.
Мов сарана із тайг зліталась ханова
І луни від вогнів скипалися на хмарах.

Здвигнувся Ярослав на них у люту січ,
На схід і захід твердо заступав їм вежі,
Прогнав у степ, у тундри, всю ворожу дич
І на краю землі поклав залізні стежі.

Дудніли гридниці від сталевих дружин
І в Україні знову стала слава й сила,
Бо Ярослава власть сягнула до вершин
І перед ним Европа голову склонила.

І вже ніхто не важився іти з мечем,
Бо знали всі, що там полки стоять залізні,
Бо знали всі, що там, як ліс, плече-в-плече
Войовники при зброї йдуть відважні й грізні.

Та ось від сходу знов прийшла біда;
Знов закурився дим і луни задрижали:
З мечами і вогнем прийшла нова орда
І знов поля й гаї в пожарах запалали.

На Київ наступив проклятий печеніг
І засвистали враз калені, вражі стріли,
І задуднів ввесь степ від їхніх ніг,
І в полі об щити мечі знов загриміли.

Сім днів і ночей сім кипів страшенний бій,
З пощербленим мечем вже руки опадали,
І гнався на полки ворожий буревій
І княжі прапори хилитись стали.

Та вийшов Ярослав озброєний, як мур,
І блиснув меч його в досвітньому тумані,
І сурми знов на прю заграли з амбразур
І гридні без вагань пішли на бій останній.

І в Києві злунав побідний, гордий спів,
Бо печеніги вкрили своїм трупом поле —
І дикий страх упав на ворогів,
І сила їх не встала вже ніколи.

А там, де їхній хан до ніг князеві впав,
Здвигнув там Ярослав святині дужі стіни,
Пречистій Діві храм на хвалу збудував,
Її княгинею назвав усеї України.

І Київ він розбудував і поширив
І звів довкола нього мури та бійниці
І город ввесь церквами прикрасив,
Поставив на сторожі башти гострі з криці.

І нині, з тих часів, як свідки давніх літ,
Стоять у Києві ще Золоті Ворота,
Простоявши всі бурі лихоліть
І ждуть нової слави нашого народу.

І нині ще стоїть в основах своїх нав
У повній величі собор святий Софії,
Що Мудрий Ярослав на славу збудував,
Як доказ гордих дій і віри, і надії.

Хоч дев'ятсот минуло літ із тих часів
І князь давно в соборі в домовині,
То пам'ять діл його живе серед віків,
До нас дійшла й живе між нами й нині!

Бо був це мудрий князь і гордий бойовик,
Монарх усіх земель далеких України,
Що лиш до боротьби, до боїв лютих звик
За щастя і добро великої родини.

І в цій родині він закон подав твердий,
Що звався »Правдою« — й беріг добра й спокою
І розсівав любов і згоду між людей —
Майбутніх поколінь твердиню і остою.

О, ні! — Не вмре народ, що гордих мав князів,
Що мав монарха й гридня Ярослава!
В поході він своїм сторощить ворогів
І встане з мертвих знов і слава, і Держава!

Львів, 1936.

Іван Франко

ПРИТЧА ПРО ЗАХЛАННІСТЬ

Захланність наче те грузке багно —
Лиш крок зроби і в зад не відсахнися,
То глубше вже пірнеш за другим кроком,
І глубше ще пірнеш за третім кроком,
А там, гляди, і вороття нема.

Се визнали вже давнії єгиптяни,
Вони-ж і притчу мудру сю зложили,
Як образ звихненого тим пороком
Життя людського. В осьмому віці
Після Христового Різдва святитель
Александрійський Христофором званий
Переробив її на грецьку мову,
І з грецької в князівських ще часах
Її пізнали також наші предки.
Не вадить прочитать і новим поколінням.

Був чоловік заможний і статочний,
Мав жінку і одним одного сина,
І мав слуги і доброго коня.
Купив він дім за дешеву ціну,
Тим дешеву, що не було купця,
Який би важився той дім купити;
Бо в домі тім у недосліднім сховку
Жила страшна гадюка їдовита,
Яка помалу, час від часу, скілько
Разів було знесла її охота,
Когось одного з тих, хто жив у домі,
Своїм отруйним зубом умертвяла.

Остерігали свояки й сусіди
Господаря, ще як охотився
Той дім купити. Не переставали
Остерігати й потім, щоб якмога
Скоріше вислідив оту гадюку
І вбив її, щоб не дізнати шкоди.
І він почав слідити дуже пильно,
І врешті віднайшов нору маленьку;
Але на диво біля тої норки
Замість гадюки, він знайшов блискучий
Новісінький червоний золотий,
Узяв його, приглянувся уважно,
І почалося в нього міркуваннє:

»Отся нора — гадючина домівка!
Тут міг би я підстерегти її
І вбити зараз. Та яким же дивом
Сей червінець знайшовся біля неї?
Чи загубив його хто тут давніше?
Се неможливо, бо сей дім обнявши
Я оглядав його зовсім докладно.
Значить, сей червінець, то дар гадюки.
Вона, мабуть, благословлена Богом,
І поки вбить її, я підожду
Ще кілька день, чи не повториться
Сей дар, чи може се лише припадок.«

На другий день господар вранці-рано
Знов червінець знайшов біля нори.

На третій повторилося те саме.
І вже в душі його повстала певність,
Що ся гадюка божеського роду,
Що дарами її він збогатиться
І житиме спокійно та щасливо.

Та ось одної ночи та гадюка
Вповзла до стайні і отруйним зубом
Коня вкусила в ногу. Заіржав
Страшенно кінь і битися почав
У своїм стійлі. Затривожений
Господар вбіг до стайні, та не міг
Пізнать нічого, а дорана кінь
Іздох серед тяжкої муки й болю.

Дізналися про се сусіди й зараз
Остерегли господаря наново:
»Се від укушення гадюки здох
Твій кінь, не з иншої причини. Бережися,
Щоб не було тобі ще більше лихо!«

Задумався господар. »Жаль коня,
Бо кінь був дорогий і дуже добрий,
І куплений за трицять червінців.
Убить гадюку, се розумна рада,
Та то ж від сего кінь не оживе вже,
Гадюка ж через трицять день положить
При своїй норці трицять червінців,
І вернеться мені моя утрата.
А покищо, коня мені не треба,
А на людей вона, як я вповаю,
Не кинеться, то хай собі живе«.

Отак, розміркувавши, жив господар
Спокійно далі, а гадюка справді
Щодня біля своєї норки клала
По червінцю. І любувався ними
Господар, і беріг свою сю тайну;
Не говорив ані слузі ні жінці
Ні слова, відки дохід побирає,
Лиш тайком день-у-день біля нори
Клав невеличкі божеські жертви,
Шматок кадила й краплю молока.

Отак минув один і другий місяць.
На третій же в одну горячу ніч
Гадюка підповзла до сонного
Слуги й тихенько, ні дать, ні взять,
Його вкусила в ногу і сховалась.
З просоння закричав слуга страшенно,
І поки зі своєї спальні вийшов
Господар, вже нога його опухла,
Так що від разу кожний міг пізнати,
Що се було укушенє гадюки.
Стогнав слуга і вився в лютім болю,
Та не було в господаря ратунку,
І вмер слуга промучившися три дні.

На похорон зібралися сусіди,
І почали не мало докоряти
Господарю за ту необережність,
Що досі ще не вбив гадюки в домі.
Відмовчувався він і відмовлявся,
Що досі не видав її на очи
Й підстерегти її ніяк не може,
Та в дусі міркував инакше трохи.

»Умер слуга. Шкода слуги, се правда,
Та без слуги я можу обійтися.
І так він відійти вже мав небаром
І плату взяв за трилітню службу.
Він сирота, не має в нього роду,
Ні свояків, то й плати вже тепер
Ніхто від мене правити не буде.
Гадюка ж день-у-день дає мені
Більш доходу, як той слуга за тиждень
Міг заробити. Ні, не дурень я
Її вбивати. Правда, умертвила
Живу людину, не лише скотину,
Та ся людина нам була чужая.
Надію в Бозі маю, що вона
Не підповзне ані до мого сина,
Ані до жінки, ні мене самого«.

Так запевнивши сам себе господар
Жив спокійно і, не дбаючи
Про жадне інше діло, день за днем

Брав червінці з гадючиної норки.
Його видатки на житє щоденне
Поменшали і він найбільшу часть
Тих червінців, що принесла гадюка,
Складав у сховку, радувався блиском
Святого золота, та не бажав
Нічого більше, як житєм ощадним
Сей скарб свій ненаглядний побільшати.

Отак минуло місяців не мало,
Коли нараз знов випала гадюці
Охота зуба свого спробувати.
У темну ніч вона тихенько
Вповзла до спальні і вкусила в ногу
Семилітка, хозяйнового сина.
Заверещав хлопчина із просоння,
І з жахом кинувся до нього батько,
Та не застав гадюки вже при ньому;
Лиш із страшенно спухлої ноги
Пізнав, що се вона сама вчинила.
Не гаючись він кинувся у місто,
Покликав лікарів і знахорів,
Та що вони робили й прикладали,
І терли й хухали і промовляли,
Не помогло се хлопцеви нічого.
І по трьох днях страшної муки й крику
Він заспокоївся у сні смертельнім.

На похорон зібралися роди,
І батька й матери й сусідів много,
І всі, пожалкувавши на смерть хлопця,
Вмовляли чоловіка, щоб очистив
Свій дім від небезпеки так страшної,
Або перемінив своє житло.
Та чоловік, хоч гнув свій біль у серці
По страті сина, все таки не здужав
Признатися до тайни, що гадюка
Окуплює своє житє таким
Дарунком, для якого він у своїй
Захланності не завагався навіть
Житє свойого сина наразити.

Коли ж усі ті похоронні гості
Вже розійшлися, він у самоті
Отак почав в собі міркувати:

»Мій син помер. На теє Божа воля.
Убю гадюку, то ще через теє
Він не воскресне. Доки я живий,
Повинен дбати про живеє діло.
Я ж сина можу мати ще другого,
Але другої гадини такої
Нема на світі. Побережемося
Обоє з жінкою, щоб нас котрого
Не підповзла в ночі, а скарб тим часом
Зростатиме все більше й більше далі«.

І заспокоївшись тим, він далі
Повів житє своє без праці й труду,
Збираючи те золото гадюче
І в нім знаходячи єдину втіху.
Щоб нічю до його постелі часом,
Або до жінчиної не вповзла
Гадюка, він устроїв ті постелі,
Як колиски привішені до стелі.

Отак пройшло три роки без малого.
Та раз господарева жінка в південь
Здрімалася в садку побіля дому.
Тут і підстерегла її гадюка,
І тихо виповзши з нори своєї,
Її вкусила в звішеную руку.
Зірвалася з дрімоти бідна жінка,
Додому вбігла із важким стогнанєм,
Та поки чоловік її знайшовся,
Рука її аж до плеча опухла.
Пізнав відразу чоловік, в чім діло,
І кинувся по лікарів до міста;
Та хоч які їм обіцяв заплати,
Вони на сю гадючину отруту
Не мали способу, і жінка вмерла.

(Далі на стор. 58-ій)

З творчости закованих на Батьківщині земляків

МОЇЙ ЗЕМЛІ

Борис ХАРЧУК

Зашуми мені житом у полі, травою у лузі, квітами на горах. Підніму вусатого снопа, і руки мої запахнуть хлібом. Я щедротний як степ. Побреду довгим лугом, і роси змиють пильгу з моїх ніг. Я вітролюбний як трави. Виберуся на гори, і квіти позастромлюються в мій русий чуб. Я невибáгливий, як дикий цвіт.

Загомони мені липами у лісі, хвилями у річці, рідним словом на людських устах.

Нарву липового цвіту, і руки мої запахнуть медом. Я невгамований, як ліс. Увійду в річку, й вода хлюпне на мене силою. Я вільнолюбний, як хвилі. Почую рідну мову, й очі мої заясніють. Я незрáдливий, як рідне слово.

Шум жита й липи — хліб і мед твій, гомін трави і хвиль — вільнолюбність твою, трепет квітів і рідного слова — незрадливість твою — бережу, як свою честь.

Шуми й гомони мені . . .

Людмила СКИДРА

* * *

Живеш і раптом — непорозуміння,
не спиш, а прокидаєшся від сну.
І наступа рятуюче прозріння,
так вулиця вступає у весну.

Так змерзлий бачить вогник, так мистець
торка палітру спраглими руками.
Так зводять в небо металеві брами
і трощать дерев'яні нанівець.

Від кого я тікала і куди?
Тікала без доріг, немов незряча.
О, земле, вір — ніколи я не зраджу
твої левади і твої сади.

О люде, вір — навіки повернусь
у океан, в якому я краплина.
Без мене буде дихать Україна,
а я без України задихнусь.

Ліна Костенко

К Р И Л А

А й правда,
крилатим ґрунту не треба.
Землі немає,
то буде небо.
Нема поля,
то буде воля.
Немає пари,
то будуть хмари.
В цьому, напевно, правда пташина...
А як же людина?
А що ж людина?
Живе на землі.
Сама не літає.
А крила має.
А крила має!
Вони, ті крила,
не з пуху-пір'я,
а з правди,
чесноти й довір'я.
У кого — з вірности
у коханні.
У кого — з вічного
поривання.
У кого — з щирости
до роботи,
у кого — з щедрости
на турботи.
У кого — з пісні,
або з надії,
або з поезії,
або з мрії.
Людина нібито не літає...
А крила має.
А крила має!

ІСТОРІЯ В ДОКУМЕНТАХ

(Музей фотостатів)

Під час першої світової війни знаходилася в один час Галичина, що належала до війни австро-угорської монархії, під московською окупацією. Це були жорстокі часи переслідування москалями всього українського. Українське студентство Києва слідкувало за тими подіями і протестувало проти переслідувань українців. Один з документів боротьби українських студентів за права українського народу, — летючка, розповсюджувана в Києві у грудні 1915 року, збереглася в особистому архіві проф. д-ра Петра Курінного. Тут подаємо його фотостат.

Товариші!

Гарячою кровю обливаються серця наші, при кожній звістці з Галичини. Ціковиту економічну руїну, духовне пригнічення, насильство над національною свідомістю — несе Галичині російський уряд у спільці з „Карпато-русскимъ комитетомъ" і навіть поступовцями. Отже ця тепла спілка, яка є запеклим ворогом українства, гнобителем його життя й розвитку, упорядже 16го грудня „сборъ на русское населеніе Галиціи".

Але ж ми знаємо, що гроші, назбірані ними підуть на те, щоб розвинути в Галичині національне відступництво — „москвофильство", що за „шмат гнилої ковбаси" намагається продати національну волю України.

Товариші! Ні один з нас не піде 16го грудня на вулицю збірати гроші!

— Не дамо жадної копійки!

Зверемо всі зусилля на агітацію серед товаришів инших націй проти участи у дні „крокодилячих сліз"!

Інформаційне Бюро
Київського Українського Студенства

МИКОЛА ГОГОЛЬ* — СИН УКРАЇНИ

Про великого українця, письменника світової слави, пишуть на Заході майже виключно, як про росіянина (москаля). В дійсності він був українцем і хоч писав московською мовою, ніколи не переставав любити своєї Батьківщини, свого народу. Мова його творів сильно підмальована українськими зворотами і словами. В них багато українського гумору й темпераменту, почуття теплої краски і хвилястого ритму. Своїми повістями він вславив Україну, дав чудові образи української природи, увіковічнив деякі сторінки історії нашого народу. Про Гоголя, як українця писали його сучасники також і поза кордонами України. Ось цитати** німецького сучасника Г. Кеніґа, з його праці »Літературні нариси з Росії« (Literarische Bilder aus Russland), що появилися у 1837 році.

»Цей, ще дуже молодий чоловік (тоді Гоголь мав 28 років), належить не тільки Росії, але загалом до рідкісних — первісних, так сказати, свіжокультурних талантів. Він народився в Україні (1809) і вчився в ліцею Безбородька в Ніжині... По скінченні наук, дуже молодим приїхав до Петербурга і, — як упевняють, — коли шукав служби, одне міністерство відправило його з нічим, бо не вміє по-російськи писати... Незабаром після того Гоголь видрукував два томи оповідань, в котрих в особливий спосіб змалював своєрідне життя українців... У своїх збірках новель представляє він життя українців так, як воно ще тепер є. Новелі різнородні. Багато тем, узятих з народнього вірування, опрацьовано в цілком окремий поетичний спосіб: інші гумористичні, але цей гумор різниться не тільки від німецького й англійського, але й від російського...«

Дальше Кеніґ, похваливши дуже новелі Гоголя з українською тематикою, критикує його »Ревізора«, стверджуючи, що в ньому »бракує того, що для Гоголя найбільш своєрідне, — він покинув свою гарну Україну і в той спосіб відбився від свого питомого ґрунту... Гоголь обертається включно в петербурзькім урядничім світі... тому й не дивуймося, що поет, знизившись до того рода людей, перебрав від них багато тривіяльного й несмачного«.

Накінець Г. Кеніґ висловлює надію, »що молодий поет, вернувшись з закордону, вибере достойний напрямок, а передусім поверне в поезії до своєї коханої України.«

На жаль, Гоголь, хоч любив Україну, тужив за нею, просив, щоб йому прислали українські пісні, бо він »в гнилому петербурзькому повітрі задихається«, до смерти залишився жити у Петербурзі і там помер в 1852 році.

---

*) Відомий на Заході, як Nikolai Gogol.

**) Переклад цитати зробив (у 1924 р.) український письменник Богдан Лепкий.

Танцювальний дівочий гурток СУМА в Сиракюзах (ЗДА)

З життя СУМ-у

ЮВІЛЕЙ ЮНАЦТВА

Українська громада в Сиракюзах, Н. Й. ЗДА, була свідком у минулому році величавих святкувань однієї з молодечих організацій цього міста — місцевого Відділу Юнацтва СУМ ім. Хуст, який відзначив 10-тиріччя існування й діяльности. Для проведення цих імпрез був створений Ювілейний Комітет, який очолював д. В. Жмур.

Комітет, на своєму засіданні, заплянував відмітити ювілейний рік трьома імпрезами: перша імпреза відбулася 4-го квітня 1965 року. У тому дні старше членство й усе юнацтво приступило організовано, в однострояхх, до св. Сповіді та прийняло св. Причастя в наміренні українського народу на Рідних Землях. Після св. Літургії, в залі Українського Народнього Дому, відбувся святковий апель, яким проводив булавний д. П. Ткач, а денний наказ відчитала п-га Г. Полівчак. Після святкового апелю відзначено за працю у вихованні по роях двох юначок і двох юнаків. П-га Г. Полівчак отримала звання виховниці 1-го ступення, п-га Л. Королишин впорядниці 1-го ступення, д. З. Карпишин звання вихователя 1-го ступеня, а д. Я. Піколецький звання впорядника 1-го ступеня.

Під час снідання, започаткованого о. деканом В. Середовичем молитвою, промовляли голова Осередку д. В. Жмур, довголітній інструктор народніх танців п. І. Підгуляк, та о. декан В. Середович.

Другу ювілейну імпрезу започатковано спортивним днем у суботу, 12-го червня 1965 року, на стейтовій виставовій площі. Участь у змаганнях брали спортивні дружини із Осередків Рочестер, Ютика, Бінґгамптон і Сиракюзи. Змагання дружин, юнаків і юначок, пройшли успішно та в дружній атмосфері. Ними керував спортивний референт, виховник д. С. Яремко. Після змагань, в Українському Народнім Домі відбулася товариська забава, королевою якої вибрано п-гу О. Іліяшевську з Бінґгамптону, а боярами — дд. М. Василька з Авбурн і Р. Косаря з Ютики. До танців приграваля місцева сумівська оркестра »Гомін«. Про буфет дбали старші юначки.

Програму другої частини імпрези продовжувано в неділю, 13-го червня. На площі зібралися Відділи Юнацтва СУМ з Осередків Рочестер, Бінґгамптон, Ютика, Авбурн, Сиракюзи та з місцевих клітин Пласту й ОДУМ. При піднесенні прапорів сумівська оркестра відіграла український та американські славені, після чого п-га Г. Полівчак відчитала святочний наказ. Молебень у намірені українського народу на Рідних Землях відслужив о. декан В. Середович. Він рівнож довершив акту посвячення прапора Відділу СУМ.

Офіційну частину свята відкрив коротким словом голова Ювілейнного Комітету д. В. Жмур. Він покликав до провадження дальшої програми коменданта свята д. П. Ткача, який привітав гостей і молодь, покликав Почесну Президію і здав звіт голові Головної Управи СУМА д-ві Футалі.

Святкову промову виголосив наш дорогий гість, голова Л. Футала. Відтак слідували привіти від представників організацій та поодиноких визначних громадських діячів.

Участь у мистецькій частині брало юнацтво СУМ з Відділів Бінґгамптон, Авбурн та Сиракюзи, а спортивні нагороди-чаші здобули дружина юнаків з Бінґгамптону (перше місце), а юнаки з Ютики — друге місце, Сиракюзи — третє, а юнацтво з Рочестеру — четверте. Металеві відзнаки першунів легкої атлетики отримали 10 юначок та 14 юнаків.

Третя й остання частина ювілейного року — це був концертовий вечір, улаштований власними силами юнацтва. Він відбувся 28-го листопада 1965 року. Молитвою »Боже Великий« юнацтво відкрило вечір. Булавний д. П. Ткач привітав присутніх та з'ясував ціль і завдання Спілки Української Молоді і юнацтва. Про діяльність 26-го Відділу Ю СУМ ім. Хуст говорила п-га Б. Жмур.

В дальшій програмі виступали наймолодші юначки з рецитаціями, дещо старші й найстарші юначки з піснями, юначки і юнаки з танцями та ритмічними вправами. Чудово деклямували п-га М. Качмар та юнак Івась Гоголь. Пісні й танці переплітали короткими доповідями про значення української пісні, про народні танці, музику та вишивку подруги Г. Полівчак, І. Богайчук, М. Іванів та д. О. Грицак.

На закінчення виголосила слово подяки батькам, управам осередків, булавам відділів, Батьківському Комітетсві та всім виховникам за їхню десятилітню працю п-га Л. Королишин. Окремо влаштовано на час цієї третьої ювілейної імпрези виставку вишивок (праці юначок СУМ), спортивних трофеїв та літератури, виданої організаціями Визвольного Фронту.

Сумівець

Колядники-сумівці в Мюнхені

СУМІВСЬКА КОЛЯДА У МЮНХЕНІ

Українська еміґрація вже двадцять років живе на чужині. Але наші батьки передають нам з року на рік українські звичаї і традиції, які вони плекають у своїх суспільно-громадських установах. Особливо в різдвяний час ми чуємо часто оповідання батьків і виховників про те, як колись в Україні ходила наша молодь колядувати, від хати до хати, від села до села, від міста до міста.

Ідучи за цим гарним звичаєм, зібралася цього року, 8-го і 9-го січня, наша мюнхенська сумівська молодь (Німеччина) у своїй домівці й пішла з колядою по українських родинах.

Найбільшу втіху мали з цього наші наймолодші сумівці. Всі хотіли тримати різдвяну зірку, всі хотіли віншувати. Задоволились щойні тоді, коли устійнено, що будуть це робити по черзі.

Але й нам, старшим (дещо!), було не менше приємно. Ми йшли від будинку до будинку, їхали автами з одного кінця міста в другий. Під ногами скрипів свіжий сніг, холодний мороз підщіпував в обличчя. А в хатах нас сбгортало приємне тепло. З наших грудей вилітали милозвучні слова коляд, описуючи радісні події Різдвяної Ночі.

В неділю, 16-го січня ц. р., Мюнхенський Осередок продовжував різдвяні традиції влаштуванням спільної ялинки. Крім сумівської молоді, на свято прийшли батьки, гості та наші приятелі з Пласту. Також о. канцлер Степан Дмитришин зробив нам велику приємність своєю присутністю.

Святочно прибрані кімнати »Дому Зустрічі« були заповнені розбавленою молоддю. Посередині центрального приміщення стояла гарно прикрашена ялинка. Свято започаткували ми колядою »Бог Предвічний«, а відтак голова Осередку Ігор Крамарчук відкрив офіційно свято і привітав всіх нашим традиційним: »Христос Рождається!«. У своєму слові друг Ігор говорив про збереження наших гарних різдвяних звичаїв, пригадав, що свято ялинки дає нам можливість зійтися разом у різдвяний час, щоб спільно колядувати, ділитися думками і спогадами, згадати рідних і знайомих, яких не можемо бачити біля себе.

Закінчивши свою промову, друг голова попросив до слова отця канцлера Дмитришина, який виявив особливу радість, що наша молодь зберігає наші гарні традиції.

Загальні коляди, що ми їх співали з радістю в серці, перепліталися деклямаціями юначок і юнаків — Христини Філь, Ігоря Бенцаля та Андрія Васьковича. Щоб розмова була веселіша і дружня, організатори свята подбали про перекуску. Отець канцлер поблагословив її і провів молитву. Відтак усі засіли при столах і загомоніли безжурно та радісно. Старші пані й панове жартували, розмовляли: наймолодші знаходили собі все нові іграшки, а молодь колядувала, перериваючи час до часу свій спів голосним сміхом, коли хтось розказав гарний жарт.

Маруся Гавришко
Виховниця 1-го ступеня

ЮНАЦЬКА ОРКЕСТРА В ГАДДЕРСФІЛДІ

В час масової імігрaції українських біженців, у В. Британії поселилося кілька десятків земляків у Гаддерсфілді. Рік пізніше там постав Осередок СУМ та почав розвивати свою діяльність. Однією з особливих трудностей у тій праці була відсутність власної домівки, що, одначе, у 1955 році було переборено: хоч кількісно громада нечисленна, вона придбала власний дім (власність Відділу СУБ), завдяки якому відразу пожвавилася суспільно-громадська праця.

Осередок СУМ діждався кілька років пізніше ще більшого оживлення діяльности: у 1959 році зорганізовано Відділ Ю СУМ, який зразу поставив у своєму пляні праці — створення музичного гуртка.

Відділ Ю СУМ не мав тоді, ані достатньої кількости дітвори, ані фахового дириґента, але, мимо всього, цінної ініціятиви не занехаяв. З роками, спочатку малий гурток, збільшувався, а поміж юними музикантами вибився юнак Зенон Сидор. Він і став згодом дириґентом. У якому темпі зростав гурток, можемо бачити з маленької статистики: у 1961 році він нараховував 6 юнаків, у 1964 — 16, 1965 — 32.

Оркестра Ю СУМ в Гаддерсфілді (В. Британія)

Також зростають успіхи гуртка. Вже у 1964 році він здобув на Крайовому Здвизі СУМ у Лестері перше місце за тріо (спів у супроводі оркестри). У цьому році, під час Конґресу СУМ (перша европейська частина), виступ оркестри СУМ у Гаддерсфілді був одним із найкращих. Оплески, якими нагороджували делеґати оркестру, переходили в овацію.

В. Красовський

ОСЕРЕДОК СУМА В ЮТИЦІ

Осередок СУМА в Ютиці (ЗДА) нараховує 30 членів юнацтва та 12 старших друзів. У 1965 році святкував він 15-ліття своєї діяльности, запросивши на урочистості не тільки молодь і громадянство Ютики, але також сумівців з сусідніх Осередків. Особливою атракцією для публіки були не тільки мистецькі виступи, але також відбиванкові змагання, в яких поважно конкурували між собою дві сильні дружини з Бінґгемптону та Ютики. З нагоди цього сумівського свята Управа Осередку випустила однодневку, в якій коротко проаналізовано сумівську працю на нашому терені.

Поза ювілеєм влаштував Осередок у минулому році два апелі: на одному відзначено 40-ліття Спілки Української Молоді, на

Осередок СУМА ім. Ю. Липи в Ютиці

другому заприсяжено хорунжих прапора та започатковано новий етап праці (1966 рік), після закінчення ферій.

Але наша молодь не обмежується лише до власних імпрез. Вона бере активну участь у святах та імпрезах інших установ в Ютиці, а також виїздить організовано на імпрези Осередків СУМ до Бінґгемптону, Брадфорду, Сиракюз та Боффало. В оселі СУМА в Елленвіл наша відбиванкова дружина здобула друге місце. Розуміється, що більшість нашого юнацтва бере кожного року участь у літніх відпочинкових та вишкільних таборах.

Недавно з нагоди відкриття новозбудованої парохіяльної авдиторії зорганізувало юнацтво Осередку виставку сумівської літератури та праць членів Осередку. Виставку відвідала численна американська публіка.

З початком шкільного року всі члени юнацтва розпочали учащати на сходини та готовитися до іспитів 3-го ступеня. Рівночасно з тим започатковано вивчення українських народніх танців, в чому мають заінтересування також молоді українці, що ще не належать до СУМ.

Минулої осени влаштувало юнацтво сумівську забаву, що дала гарні висліди.

Юнаки і юначки, які студіюють, беруть також участь у відчитах, влаштовуваних студентською громадою Університету в Трой.

У. О.

СПОРТ БЕЗ ГЛЯДАЧІВ

Чудовий це спорт — мандрівки в горах. Там інша фльора, рідкісні квіти і звірята, незрівняні краєвиди дають насолоду душі. Але цей спорт вимагає добре витренованого тіла (всіх м'язів), вимагає концентрації думки для подолання тяжких підходів, а також витривалости на спрагу, голод, холод і спеку та всякі невигоди таборування під голим небом.

Мабуть, і тому перший Альпіністський Клюб був заснований не деінде, а в Англії — країні спортовців, у Лондоні в 1857 році. Потім щойно у 1862 році створено австрійський Альпенферайн, а ще за рік італійський та швайцарський альпіністські клюби.

Якраз у 1965 році минуло сто літ від особливого тріюмфу альпіністів, членів Лондонського Альпіністського Клюбу, які вперше здобули вершину Маттергорн.

4482 метрів понад рівнем моря, на кордоні між Італією і Швайцарією, в Пенінських Альпах кантону Валіс, височить і виблискує вічним снігом і льодом скалиста піраміда, що притягає своєю недоступною красою сміливих альпіністів ще й досі. 13-го липня 1965 р. вирушила в похід на здобуття вершка Маттергорн група альпіністів: Едвард Увімпер, 25 літ, автор книг про гірські мандрівки, льорд Франціс Даґлес, 18 літ, одинокий наслідник маркіза Кесенбері, Даґлес Гедов, 19 літ, Чарлс Гадсон, 34 літ, бувший учасник Кримської війни, та їх провідники: М. Кроз — француз та Петер Тавґвальдер з сином — швайцарці. Це й уся експедиція.

Була прекрасна погода, коли група альпіністів вирушила в похід з села Цермат, що лежить у стіп Маттергорн, по стрімкім північно-західнім узбіччі. Ніч, що застала їх на півдорозі до вершка, проспали на скельному виступі, а на світанку рушили в дальшу дорогу, й після виснажливого спинання осягнули вершок о год. 1,40 хвилин по полудні дня 14.7. 1865 р. Це вперше людська стопа топтала несплямлений сніг! Ось як описує Е. Увімпер те, що побачили їх очі:

»Повітря прозоре, ні найменшої хмаринки, ані сліду мряки... Гори віддалені на 50 миль, що я кажу, на сто миль — бачили ми так докладно й виразно, що здавалось, вистачило тільки витягнути руку, щоб їх доторкнути... Всі деталі, несподівані урвища, пошарпані скелі, непорочно-білий сніг, іскристий льодовик, — з'явились перед нами з невисказаною ясністю...

...Ані один з великих верхів альпійських не сховався перед нашими очима... Величезний ланцюг гігантів: Сант Ґотард, Сімплон, Монте Роза, Дантс дю Міді, Монт Бланк, Юнґфрау...

...А у наших стіп, 300 метрів нижче, під прямовисною скалою простягалися зелені поля й пасовиська Цермат, з розсіяними домиками, з яких підносився вгору синій дим...«

Коли вже всі надивилися досхочу на незвичайну панораму гір, почали сходити вниз. Першим ішов провідник Кроз, за ним гусаком — Гедов, Гадсон і льорд Даґлес, дальше швайцарські провідники Тавґвальдери і вкінці закривав похід Увімпер.

Всі були прикріплені до одної линви. На одному закруті Гедов поховзнувся, і падаючи, штовхнув провідника Кроза, що йшов перед ним. Умить обидва з криком з'їжджали вділ, на власних спинах, тягнучи за собою на линві Гадсона і льорда Даґлеса. Досвідчений провідник — батько Тавґвальдер з сином і Увімпер, моментально зрозуміли небезпеку і з цілої сили вчепились виступів скелі, надіючись, що своєю противагою вдержать товаришів прив'язаних до тієї самої линви. Але линва, натягнута до крайности, тріснула, мабуть, перетявшись на гострому канті скелі. Всі чотири нещасливці, з шаленою швидкістю, покотились у пропасть, даремно намагаючись ухватитись за вистаюче каміння.

Аж слідуючого дня, коли решта учасників експедиції зійшла вниз до Цермат, вирушила команда рятівників на розшук. Знайдено тільки тіла трьох альпіністів і поховано на сільському цвинтарі біля церкви. Льорда Даґлеса не знайдено ніколи.

Таку високу ціну треба було заплатити за підкорення нерукотворної піраміди зі скелі й льоду сто років тому. Але це нещастя не зупинило відважних. Два дні пізніше італійська група вдерлася іншою дорогою на той же Маттергорн, вернувшись щасливо без особливих пригод. А пізніше багато людей побувало на тому вершку. Для улегшення їхніх походів влаштовано три схоронища на височині 3298 метрів при Горнлі, над пропастю, званою Кравате 4114 м. і при Гр. Торре 3890 м. високо. Ланцюги й линви забезпечують найбільше стрімкі й небезпечні переходи; є також викуті стежки в скелі над пропастю. Але також на цвинтарі в Цермат прибуло нових могил одчайдушних альпіністів.

Ірина Волинська

Читачі, не будьте в боргу супроти журнала

» А В А Н Ґ А Р Д «

РОЗРАХОВУЙТЕСЯ СВОЄЧАСНО ЗА ОТРИМАНІ ПРИМІРНИКИ ЧЕРЕЗ НАШИХ ПРЕДСТАВНИКІВ!

ДЕНЬ ДЕРЖАВНОСТИ І СОБОРНОСТИ

(Закінчення із стор. 6)

мали ще одне велике значення для молодої української держави. Воно полягало в тому, щоб світові потуги формально визнали незалежність України. Це вдалося осягнути щодо центральнх держав, але разом з тим наступило дуже неприхильне ставлення західніх альянтів до державної незалежности України. Ще в грудні 1917 року Франція й Англія вислали своїх представників до українського уряду з пропозиціями прийти з допомогою Україні. Але до порозуміння з ними не дійшло, бо Центральна Рада вирішила приступити до переговорів з Німеччиною і Австрією. Антанта прийняла це, як виломлення України з альянтського фронту. Треба припускати, що якраз цей факт найбільше спричився до пізнішого неприхильного трактування представників Центральної Ради на переговорах у Парижі й неприхильне ставлення Антанти до української справи взагалі.

Все таки, не зважаючи на більші чи менші успіхи молодої держави на міжнародньому форумі, мусимо підкреслити найсуттєвішу справу, а саме: своєю політичною дією Центральна Рада й Генеральний Секретаріят витворили в час революції нову політичну ситуацію на сході Европи і винесли невідому до того часу українську проблему, вперше у повній ширині, на міжнародній форум.

В діяльності Центральної Ради й Генерального Секретаріяту на декотрих важливих відтинках державного будівництва були також великі занедбання. Дуже занедбано в початковій стадії організацію оборони України і плянове формування військової сили. Тодішні партії, виховані на утопійних, соціялістичних доктринах і без державної практики, не мали зрозуміння для військової справи. Вони вважали за цілком зайве будувати сильну армію. Спроба організувати українське національне військо, щоправда, існувала вже від початку революції, але ця спроба була властиво самочинною і відбувалася з ініціятиви неурядових кіл, а навіть при стримуванні з боку Генерального Секретаріяту того розгону, що його щораз більше набував військовий рух в Україні. Центральна Рада старалася використати тодішнє українське військо на російській службі передусім як політично-пропаґан-

дивний чинник для підтримування своєї політики. Про це свідчать три військові з'їзди, організовані Центральною Радою, які за дуже численної участи військових делеґатів займалися передусім політичними питаннями і приймали постанови теоретично-декляративного характеру.

Все ж таки на Першому Військовому З'їзді у травні 1917 р. вибрано Український Генеральний Військовий Комітет, який мав керувати всім українським військовим рухом, а на голову того комітету обрано Симона Петлюру, який увесь час був цілковито відданий справі організації української військової сили й дуже спричинився до піднесення й поширення національної свідомости серед війська. Але, не маючи належної підтримки політичних партій, Симон Петлюра не мав змоги створити великої української армії, яка відповідала б вимогам часу.

Внаслідок антимілітарної політики Центральної Ради, в критичний час, вона могла спертися лише на ті військові частини, які, не зважаючи на жодні обставини, були повністю віддані справі суверенности й соборности Української Держави. Хоч на початку революції по різних фронтах імперії перебувало коло три мільйони вояків-українців, у тому багато частин уже зукраїнізованих, — проте, обороняли Київ у лютому 1918 року всього біля трьох тисяч, у більшості на швидкуруч сформованих вояків. Всі інші численні військові з'єднання самочинно розформувалися ще перед фактичною українсько-російською війною, або деякі з них проголосили »невтралітет«.

Генеральний Секретаріят і політичні партії не мали також ні практичного знання, ні особливого зрозуміння для адміністративного охоплення української території, визначеної третім Універсалом. Це все важко відбилося в дальшій боротьбі України з Росією і фактично допровадило до падіння молодої держави. Незалежности Україна не зуміла втримати.

Для наступних поколінь проголошення незалежности України відіграло, самозрозуміло, дуже важливу ролю при оформленні нової визвольної ідеології — ідеології українського націоналізму. Ідею національної свободи, яку покладено в основу актів державности, у формі проголошення суверенности нації, новий український політично-революційний рух прийняв як центральну ідею

в системі своєї ідеології і навіть саме поняття »нація« лягло в основу назви визвольного руху.

До ідеї національної свободи дійшла Центральна Рада не з ідеологічно-теоретичних переконань, якими в тому часі виразно відзначався Микола Міхновський із його однодумцями, але з боку практичної політики. Вона побачила, що чужа влада, хоч і пролетарська, а не царська, є все одно ворожою для всіх верств іншого народу, в тому і для чужонаціональних пролетарів. Чужа влада дбає лише про захист власних національних і імперіяльних інтересів. Тому Центральна Рада, по упадку соціялістичного уряду в Москві, зважилась остаточно будувати власну державу, без будь-якого пов'язання з дотеперішніми займанцями.

Та не зважаючи на те, що ідея національної свободи, висунена Центральною Радою досить пізно, не в перші дні революції, і не прямо в ідеологічних заложеннях, вона відіграє в новому визвольному русі центральну провідну ролю, з уваги на своє фактичне втілення в державному акті 22-го січня. Пізніше, розпрацьована обширно ідеологами націоналізму Липинським, Донцовом та іншими — ця ідея об'єднала всі національні сили до дальших безперервних змагань.

Завдяки великій ідеї національної свободи, 23 роки після проголошення незалежности, в умовах далеко менше сприятливих, як були в першій світовій війні, український нарід створив нову організовану збройну силу — Українську Повстанську Армію, якої бійці з великою самопожертвою і відданістю, боролися за визволення України, подібно як їх попередники, воїни армії Української Народньої Республіки і Української Галицької Армії. Але й тим разом не пощастило здобути втраченої волі. З великої будови залишилися лише фундаменти, на яких нашій генерації припадає завдання довершити розпочате діло.

Між нами на чужині знаходяться активні учасники другої світової війни, які брали особисто участь у визвольній боротьбі. Є ще також учасники подій сімнадцятих і вісімнадцятих років. Їх і нас усіх найпершим завданням є передати нашу любов, досвід і запал нашим дітям, аби вони також включилися в лави борців і були готовими віддати для України свою працю, кров, а в потребі навіть життя.

ПРИТЧА ПРО ЗАХЛАННІСТЬ

(Закінчення із стор. 42-ої)

Нема що й мовити, що як прийшлося
Її ховати, вся її родина
Накинулась з докором на мужа,
Що легкомисно, терплячи гадюку
У своїм домі, смерть її спричинив.
Та що ж, даремні всі були докори,
Мертвій життя вони не повернули,
Ані вдівця душі не відмінили.
Коли по похороні сам у домі
Лишився, він замкнув його на замок,
Виходив рідко, щоб похарчувати,
Порвав усі відносини та звязки
Родинні та сусідські й жив лише
Тим скарбом золотим, що потаємно
Громадив сам не знаючи для кого.

Та ось одного вечера, коли
У своїй спальні сівши на долівці
Він сотий раз перекладав, лічив
І розділяв червінці золотії,
Гадюка приповзла тихенько
І мов підіслана його вкусила в руку.
Заціпив з болю зуби чоловік,
Оглянувся і перший раз тоді
Побачив ту гадюку, невеличку,
Сіреньку, що повзла собі спокійно
В один куток, і скрилася в щілині.

Страшенний біль проймав його до серця,
І він не тямлячи, що мав робити,
Почав з усієї сили висисати,
Маленьку ранку на руці, і руку
Перевязав повисше ліктя міцно.
Потім розрізав рану й знов почав
Що сили з неї ссати чорну кров.
Оттак він аж до півночи томився
В страшній трівозі, аж знесилений

Ляг у свою колиску і не мігши
Заснути з болю, став з усього серця
Молитися до Бога зі слезами:

»Могучий Боже, пане всієї тварі,
Що напустив на мене сю покусу,
Молюсь тобі, верни мені здоровлє
І дай прожити в світі ще аж доти,
Допоки зможу зі свойого скарбу
Зробить ужиток якнайспасенніший.
Не дам його на храм, не дам жерцям,
Не дам убогим людям на розтрату,
А винайду якесь побожне діло,
Якому-б він давав міцну основу,
Так щоб воно простояло століття
І славу імени твого збільшило«.

Чи ся молитва, чи ратунок власний
Самозахованя інстинктом вчинений,
Допомогли йому, що біль улягся
І пухлина з руки зійшла помалу,
І він дійшов до давнього здоровля.
Та гадина від того часу стала
Замість червоних золотих при вході
Нори своєї, класти жемчуги
І ріжні камінці дорогоцінні.

Жахнувся чоловік, коли уперве
Знайшов такий новий дарунок; з дива
Не знав, що діять, та надумав швидко
Скарбонку справить просту, деревляну,
І в неї класти дороге каминє.
Скарб золотий він закопав таємно,
Лишаючи собі лиш троха червінців
На прожитє, скарбонку ж положив
Під подушкою у своїй колисці.
Отак він жив спокійно й безжурно,
Любуючися блиском камінців,
Які щодня перебирав утішно,
забувши й думати про добре діло,
Якому мав би скарб його служити.

Минуло кілька місяців, і в ранці
Одного дня, коли він вийшов з дому
Підстерегла його мабуть гадюка,
Бо виповзши незамітно з щілини
Обвилася обарінком довкола
Його ноги і укусила в литку.
Жахнувся чоловік, тепер у друге
Побачивши гадюку, що спокійно
З його ноги зповзла і щезла в дірці.

Як стій перевязав він пояском
Попід коліно ногу, але се
Не много помогло, бо під коліном
Перевязка була зовсім не щільна.
Нога почала пухнути страшенно,
І біль діймав йому, та він що духу
До дому вбігши соли взяв морської
І на нозі розрізав сильно рану,
І з неї кров пускаючи почав
Її що духу сильно натирати.
Отак попрацювавши аж до півдня
Утомлений він ляг в свою колиску,
І знов ридаючи слізми гіркими
Душею став молитися до Бога:

»Могучий Боже, справедливо ти
Наслав на мене сю страшную кару,
Бо я засліплений забув свою
Обіцянку. Будь милостивий, Боже,
Ще раз охорони мене від смерти
І продовжи житє моє земнее,
Щоб я покутою і добрими ділами
Міг на спокійну смерть і на спасенє
Душі по смерти тут ще заробити«.

Чи та молитва, чи та самопоміч
Доконана у небезпечній хвилі
Допомогла йому, досить що він
Проспавшися почув, що біль в нозі
Вменшився і пухлина потахає.
За кілька день він видужав зовсім
І враз із тим забув свою молитву,

Забув про те, в чім обіцявся Богу,
І далі вів житє своє звичайне.

Отак пройшли ще місяці читири.
Вже деревляная шкатулка в того
Господаря була трохи не повна
Найкращих камінців і ріжнобарвних
Кришталів. Вид їх звеселяв день-в-день
Господареву душу й проганяв
Із неї всяку думку про покуту,
Про добрі діла й душі спасенє.
Гадюки він берігся як лиш міг,
Та все таки в одну горячу ніч,
Коли в своїй колисці пуховій
Не міг заснути, він почув її,
Як тихо виповзла йому на груди,
І висмотривши місце укусила
Проти самого серця.
Крикнув з болю

Укушений, та не було вже змоги
Ніяким способом собі ратунок дати.
Отак промучився до схід сонця
Він і помер і довгі дні лежав
У тій колисці у запертім домі,
Поки аж сморід трупа не покликав
Сусідів, що. відбивши двері дому,
Знайшли його мертвого. Не діткнув
Ніхто з них ні одної річи в домі,
Ні трупа, ні того, що з ним було.
Покликано жерців і ті забрали
Усе добро його й мертвеє тіло.
Добро пішло на храм, а тіло спухле
І чорне від гадючої отрути
Не віддали священному огневи,
Лиш закопали в землю наче стерво
Тай і душі його добром не помянули.

Що читати:

ДУМА СОЛОВЕЦЬКА

(Уривок)

Цей вірш невідомого автора, воїна Української Повстанської Армії, якою командував ген. Тарас Чупринка — Роман Шухевич, був поміщений в Україні, у підпільному журналі »Лісовик«, у листопаді 1945 року.

Що на морі Білому, на камені сірому,
Хвилями підмитими, мохом покритому,
Чайки сивокрилі сідають, злітають,
На воду падають, поживу шукають,
Жалібно скиглять, кивлять, промовляють:
К-и-и г-и-и, к-и-и г-и-и . . . Тут скрізь неволя.

Холодно, голодно. Вже як так жити, —
Краще втопитись в глибинах моря.

Що на морі Білому, а на острові Соловецькому,
Озерами змитому, борами покритому,
Бідні невільники жалібно плачуть,
Стогнуть, ридають, клянуть свою долю,
Клянуть, проклинають:
Ой, доле лихая, розлучниця злая,
Не одного розлучила ти мужа з жоною,
Брата з сестрою, з отцем, неньокою-старенькою,
Дітками маленькими,
З родом-родиною, дівчиною милою,
Незлічимі ДУПР-и, Бутирська тюрма,
Хрести і Луб'янка[1]), таємно страшна.
Етапи-етапи, бодай вас не знати,
Далекі дороги, скотячі вагони.

Ой, гірко, ой, тяжко, жахлива неволя.
Холодно, голодно. Вже як так жити, —
Краще втопитись в глибинах моря.
Кемперпункт[2]) жахливий без хліба, води,
Людом набитий, блощицями вкритий.
Невільник, що тебе оминув, відчув півбіди.

Карантинні[3]*) роти, загальні роботи,*
Рученьки болять, ніженьки щемлять,
Кишечки буркочуть, бо їстоньки хочуть,
Оченьки плачуть, їх піт залива;
Серденько ниє, на Вкраїну лине, —
Хоч би звістку мати за рідний край.
Перевірки, обшуки, муштровка, »Здр...«
»Не слишу, равнайсь! Смирно! Мать твою шпана...«

А які жахливі бувають ті ночі,
Коли забирає ІСО[4]*) в ізолятроти*[5]*).*
Ой, гірко, ой, страшно. Жахлива неволя;
Холодно, голодно. Вже як так жити, —
Краще втопитись в глибинах моря.

Сірий ти Кремлю, п'ятсотрічний діду,
З мурами товстими, баштами німими.
Багато ти бачив в своїх казематах
Невільного люду (Калиша-кошового,
Посяду-студента),
Які конали за вказом царів; наруги, крови, сліз.
А чи було їх стільки, як зараз,
за большевицьких катів?

Дума Соловецька видрукувана повністю, разом з численними скарбами сучасного українського фолкльору — приказками, загадками, жартами, частівками і т. п. — у книжці-збірнику »Народнє слово«. Ця цінна книжечка зладжена до друку молодим журналістом і суспільно-громадським та політичним діячем Юрієм Семенком, вийшла у світ ще в 1964 році у Мюнхені. Її можна набути через українські книгарні, а також через нашу редакцію.

Пояснення незрозумілих слів:

1) *Бутирка, Луб'янка, Хрести* — назви вкритих зловіщою славою московських в'язниць. Перші дві знаходяться в Москві, остання в Ленінґраді.

2) *Кемперпункт* — скорочення назви: КЕМський ПЕРесильний ПУНКТ. Місто Кем знаходиться в Карелії.

3) В т. зв. *карантинних ротах* тримали в'язнів два тижні після прибуття в концтабір.

4) *ІСО* — скорочення московської назви »Інсполнітельно-слєдственниє Орґани« — виконавчо-слідчі органи, що виносили присуд, здебільшого розстріл.

5) *Ізолятори* — камери засуджених на страту, або тих, що перебували під слідством, яке закінчувалося, звичайно, вироком смерти.

Цікаве звідусіль

ХТО ЩО КОЛЕКЦІОНУВАВ

У місті Сіетлі (ЗДА) один колекціонер протягом десяти років зібрав 25.000 мініатюрних предметів. Серед них було найменше в світі піяніно, розмір якого дорівнював сірниковій коробці.

Колекція сина японського адмірала Того нараховує понад три тисячі »чорних« кіток із порцеляни, пап'є-маше та тканин, а також вирізаних із дерева. Як бачимо, цей колекціонер не був забобонний.

Римський сенатор Петроній, який жив у часи Нерона, з рідкісною пристрастю збирав оригінальні посудини для пиття — кухлі, келехи, чаші. Одного разу його відвідав імператор Нерон і побачив чудову чашу з чистого кришталю, яка йому дуже подобалася. Наступного ранку Петроній через посланця одержав од Нерона листа, в якому йому пропонували передати посланцеві кришталеву чашу. У випадку відмови Петронієві було наказано випити пляшку з отрутою, яку приніс зі собою посланець. Посивілий, високоповажаний Петроній схопив дорогоцінну чашу й кинув її на кам'яну підлогу. Вона розбилася вщент. Тоді Петроній випив отруту, і в цьому моменті обірвалося життя пристрасного колекціонера.

Наполеон збирав олов'яних жовнірів. Цікаво, що фігурки ці не стояли без діла. Перебуваючи в засланні на острові святої Олени, Наполеон із допомогою жовнірів розбирав помилки своїх маршалів, поповнені ними під час битв. Олов'яних жовнірів колекціонував також англійський письменник-фантаст Герберт Велз.

Та, мабуть, найоригінальнішу колекцію має одна жителька Нью-Йорку — предметів, що їх знаходять у шлунках забитих слонів. Як не дивно, але їй уже вдалося зібрати кілька сотень експонатів.

ГУАНІТА

Одна з мехіканських леґенд розповідає про мандрівника, який, проходячи селом, ніс, кошик, наповнений горщиками з ґрунтом. Він став на ночівлю в одній хаті, а, вирушаючи далі, залишив горщики господині, наказавши берегти їх і поливати водою до його повернення. Але мандрівник так і не повернувся, а тим часом у горщиках виросли деревця, що зацвіли білими запашними квітами.

Відтоді, оповідає леґенда, і з'явилося в Мехіко невеличке дерево із гладеньким блискучим листям. Навесні його ледь видно крізь суцільний килим великих сніжнобілих суцвіть. Індійці назвали цю рослину квіткою Титрової гори, а еспанські ботаніки дали їй гарне ім'я Гуаніта. Це вимираюче реліктове дерево. Нелегко відшукати його у лісах, ще рідше зустрінеш його в селах. Гуаніта славиться не тільки своєю красою, а й цілющими властивостями. З її листя добувають лікарські, ароматичні та в'яжучі речовини.

Дещо з науки

ЩО ТАКЕ ПАМ'ЯТЬ

Пам'ять! Ми часто вживаємо це слово. Без неї практично неможливе свідоме життя людини.

Що ж таке пам'ять? У чому її суть?

Пам'ять — складний процес психологічної діяльности людини, обумовлений центральною нервовою системою. Він включає сприйняття людиною будь-якого явища чи предмету оточуючого світу, зберігання одержуваної інформації у вигляді образів, а також спогади і відтворення цієї інформації.

Вже давно лікарі намагалися знайти місце зберігання індивідуального досвіду людини. Вони звернули увагу, що в людей, які втратили пам'ять, у різних відділах мозку були деякі зміни, які, проте, не мали постійного характеру. Дослідження вчених показали, що місцем зберігання індивідуального досвіду в людини є кора великих півкуль головного мозку і підкоринної структури.

А як відбувається запам'ятовування? Деякі вчені вважають, що процес утворення слідів індивідуального досвіду пов'язаний із змінами форми клітин кори головного мозку, структури їхньої протоплазми і ядра, збільшення діяметра, довжини й числа нервових волокон тощо.

Науці відомо, що тільки нуклеїнові кислоти і білки здатні зберігати інформацію. Вчені припустили: чи не мають ці сполуки якесь відношення до зберігання індивідуального досвіду пам'яті? Перші спостереження були проведені на червяках-плянаріях, що мають високу здатність до відновлення, реґенерації.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКТОРА

В. Красовський, Гаддерсфілд, Англія: Щиро дякую за допис про чудову юнацьку капелю, якою я міг захоплюватися під час концерту в Ноттінґамі. Бажаю Вам дальших успіхів у Вашій праці й очікую нових дописів та репортажів про виступи гуртка і працю всього Осередку.

Павло Ткач, булавсий Осередку СУМА, Сиракюзи: Допис з Вашого Осередку ми містимо, хоч він дещо спізнений. Просимо на майбутнє писати про імпрези зразу, після їх відбуття. Будемо вдячні за постійну співпрацю.

Управа Осередку СУМА в Ютиці: Дякуємо за гарний допис про діяльність Вашого Осередку. У Вас, одначе, відчувається якесь упередження до дат. Інформація без подання дати відбуття певної імпрези, чи свята не є повною. Просимо заохочувати Ваших юнаків та юначок ставати співробітниками сумівських видань, головно »Авангарду«.

ПОЖЕРТВИ НА ЗАКУП ОСЕЛІ В БЕЛЬҐІЇ

Чотири Осередки СУМ в Канаді вже закінчили свою збірку на закуп оселі в Бельгії. Дрібними пожертвами вони зібрали гарні суми:

Осередок	СУМ у Віндзорі	121.00	дол
"	СУМ в Ошаві	90.50	"
"	СУМ в Брадфорді . . .	90.00	"
"	СУМ в Кінґстоні . . .	22.90	"
Разом		324.40	

Видання СУМ — це один із засобів виховання. Друковане слово приносить користь читачеві, сумівській організації та українській спільноті взагалі. Культурний рівень народу міряється тиражем друкованого слова. Друковане слово — це духова пожива.

Читайте і поширюйте видання Центральної Управи СУМ:

»АВАНҐАРД« — журнал для дійсного старшого членства.

»КРИЛАТІ« — журнал для сумівського юнацтва й молоді.

»ЗАПИСКИ ВИХОВНИКА« — практичний журнал для Вихованців Ю СУМ.

Своєчасне розчислення свідчить про Вашу обов'язковість і громадську виробленість.

УМОВИ ПЕРЕДПЛАТИ »АВАНҐАРДУ«

		річно 4 числа	одне число
ЗДА і Канада	—	2 дол.	0.50 дол.
В. Британія	—	12 шіл.	3 шіл.
Австралія	—	18 шіл.	4/6 шіл.
Німеччина	—	6 НМ	1.50 НМ
Бельгія	—	80 фр.	20 фр.
Франція	—	8 фр.	2 фр.
Австрія	—	40 шіл.	10 шіл.
Південна Америка	—	1.20 дол.	0.30 дол.

В інших країнах рівновартість американського доляра.
Передплату висилати банковими чеками на адресу:
UNION DE LA JEUNESSE UKRAINIENNE
Comité Central
72, Boulevard Charlemagne, Bruxelles 4, BELGIQUE.

З друкарні
»Української Видавничої Спілки« в Лондоні

Printed by the "Ukrainian Publishers, Limited"
200, Liverpool Road, London, N.1.